

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaaalialan koulutusohjelma
Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö
2015

Kati Förbom

LÖYTÖRETKI KOHTI KAIKKIVALTIASTA

– Rippileirin kuvataidepajan ohjelma ja opas

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan ko | Lapsi-, nuoriso ja perhetyö

kevät 2015| 45+20

Eeva Timonen-Kallio

Kati Förbom

LÖYTÖRETKI KOHTI KAIKKIVALTIASTA – RIPPILEIRIN KUVATAIDEPAJAN OHJELMA JA OPAS

Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin kehittämishankkeena syksyn 2014 ja kevään 2015 aikana. Toimeksiantajana oli Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys. Yhteistyö toimeksiantajan kanssa toteutettiin nuorisotyön johtajan, rippikoulutyön johtajan ja Kansanlähetysopiston linjavastaavien kanssa. Toiminnallinen osuus kehittämishankkeesta toteutettiin työharjoittelun aikana Kansanlähetysopistolla.

Kehittämishankkeen tavoitteena oli kehittää SEKL:n rippileiritoimintaa. Kehittämistehtävänä oli kehittää luovan toiminnan rippileirin kuvataidepajaan ohjelma ja opas, joista tuli kehittämishankkeen tuotos. Tuotoksen tavoitteina oli ottaa huomioon kohderyhmän fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja hengellinen kehitysvaihe ja tukea rippikoulun opetuksellista sisältöä. Kohderyhmänä olivat rippileiriläiset, eli noin 15-vuotiaat nuoret. Kehittämisen menetelminä käytettiin kokeilevaa toimintaa ja kehittämisryhmää. Kehittämisessä oli mukana kaksi opiskelijoiden ryhmää Kansanlähetysopistolta. Kehittämisen menetelmänä käytettiin myös konsultaatiokeskusteluita joita käytiin toimeksiantajan edustajien ja eri alojen ammattilaisten kanssa.

Tietoperustan ensimmäisessä luvussa esitellään kristillinen kasvatus ja rippikoulu sekä tarkastellaan nuoruutta elämänvaiheena. Toisessa luvussa käsitellään taiteellisia menetelmiä, ryhmätoimintaa ja ryhmän ohjaamista.

Tuotoksena syntyi Löytöretki kohti Kaikkivaltiaasta – Taiteellisia menetelmiä rippikoulun teemojen tueksi opas ja ohjelma. Ohjelma koostuu kahdeksasta 1,5 tunnin työskentelystä joihin kuuluu orientaatio, työskentely ja purku.

Kehittämishankkeen ja tuotoksen tavoitteet saavutettiin onnistuneesti. Tuotos vastaa uusimpia vaatimuksia rippikoulun pedagogisille menetelmille. Sen sisältö tukee rippikoulun opetuksellista sisältöä ja ottaa huomioon nuorten elämänvaiheen monipuolisesti. Tuotos on käytettävissä sekä kokonaisuudessaan että pienemmissä osissa kristillistä kasvatusta toteuttavissa tilanteissa.

ASIASANAT:

rippileiri, rippikoulu, nuoruus, taidemenetelmä, nuorisotyö, ryhmä, ryhmän ohjaaminen, kristillinen kasvatus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Social Services | Children, Youth and Family Work

spring 2015 | 45+20

Eeva Timonen-Kallio

Kati Förbom

THE ADVENTURE OF EXPLORING THE ALMIGHTY – THE PROGRAM AND GUIDE FOR ART WORKSHOP IN CONFIRMATION CAMP

The functional thesis was carried out as a development project in autumn 2014 and spring 2015. Development project was ordered from Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetyks. Youth work manager, confirmation camp manager and teachers of Kansanlähetyksopisto participated in project. The functional part was done in Kansanlähetyksopisto during work practice.

The goal of the development project was to develop the confirmation camp ministry of SEKL. The purpose of development task was to develop a program and a guide for the art workshop of Confirmation camp of Creative activities. The program and the guide are the product of the project. The goals of development task were to take into account the physical, psychological, social and spiritual phase in the age of the target group and to support the doctrinal themes of confirmation camp. The target group was the participants of confirmation camp, 15-year-old teenagers. Developing methods were experimental work and development groups. Two groups of students from Kansanlähetyksopisto participated in developing the methods. Consultation was also used as a developing method. Representatives from SEKL and professionals of different subjects were consulted.

The first chapter of theory basis presents Christian education and confirmation training, and views youth as a phase of life. The next chapter handles artistic methods, group working and group guiding.

The product is a guidebook and a program called Löytöretki kohti Kaikkivaltiaasta – Taiteellisia menetelmiä rippikoulun teemojen tueksi. The program consists of eight 1,5 hours workshops that contain orientation, working and closing.

The goals of the development project and the product were accomplished successfully. The product replies to the latest requirements of pedagogical methods in confirmation training. The contents of the product take into account the phase of life of the target group. The product can be used as whole or in individual parts in Christian education.

KEYWORDS:

confirmation camp, confirmation training, youth, artistic method, youth work, group, group guiding, christian education

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI SANASTO)	6
1 JOHDANTO	7
2 LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	8
2.1 Idea toimeksiantajan tarpeeseen	8
2.2 Kehittämistavoitteet ja -tehtävät	9
2.3 Yhteistyökumppani, kohderyhmä ja toimintaympäristö	10
3 KRISTILLINEN NUORISOTYÖ	12
3.1 Kristillinen kasvatus	12
3.2 Nuoren itsensä etsiminen, kasvu ja kehitys	16
3.3 Rippikoulun tarkoitus ja pääsisällöt	18
4 TAITEELLISTEN MENETELMIEN SOVELTAMINEN RIPPILEIRIN TUkena	21
4.1 Taiteelliset menetelmät	21
4.2 Ryhmätyöskentely	23
4.3 Nuorten ryhmän ohjaajana toiminen	27
5 TOTEUTUS	29
5.1 Toiminnan eteneminen	29
5.2 Kehittämisen menetelmät ja tuotetut materiaalit	31
5.3 Kehittämismenetelmien ja materiaalin arviointi	33
6 LÖYTÖRETKI KOHTI KAIKKIVALTIASTA OHJELMA JA OPAS TUOTOKSENA	34
6.1 Oppaan ulkoasu ja käyttö	34
6.2 Ohjelma	35
7 POHDINTA JA ARVIONTI	36
7.1 Tuotoksen ja opinnäytetyön arviointi	36
7.2 Oma oppiminen ja ammatillinen kasvu	39
7.3 Eettinen pohdinta	39
LÄHTEET	42

LIITTEET

Liite 1. Lomake kehittämisryhmäkeskustelun pohjaksi

Liite 2. Löytöretki kohti Kaikkivaltiasta – Taiteellisia menetelmiä rippikoulun teemojen tueksi.

TAULUKOT

Taulukko 1. Kehittämishankkeen aikataulu.

29

Taulukko 2. Kuvataidepajan ohjelma.

35

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI SANASTO)

SEKL	Suomen Evangelisluterilainen Kansanlähetyt
ev.lut.	evankelis-luterilainen.

1 JOHDANTO

Luovan rippileirin kuvataidepaja on kerännyt leiriläisiä SEKL:lle monta vuotta. Oma kiinnostukseni taiteeseen ja ryhmätoimintaan innostivat minua lähtemään kehityshankkeeseen muokkaamaan kuvataidepajaa tukemaan rippileirin sisältöä paremmin. SEKL on toimeksiantajana innovatiivinen ja avoin, joten pääsin kehittämään vapain käsin työpajaa jota olen aikaisemminkin ohjannut.

Kevättalvella 2015 kokeilin ja kehitelin yhdessä kahden nuorten testiryhmän kanssa kahdeksan työskentelyä, jotka muodostivat kuvataidepajan uuden ohjelman, tuotokseni. Työskentelyt käsittelevät rippileirin perustavia teemoja. Taiteelliset menetelmät syventävät rippikoulun opetuksellista sisältöä ja mahdollistavat avoimen, omakohtaisen pohdinnan.

Raportissani esittelen toisessa luvussa kehityshankkeen tavoitteet ja tehtävät sekä toimeksiantajan. Luvuissa kolme ja neljä esittelen tietoperustani kehityshankkeelle. Luku kolme käsittelee kristillistä kasvatusta, nuoruutta elämänvaiheena ja rippikoulun tarkoitusta. Luvussa neljä tarkastelen taidemenetelmien soveltamista eri näkökulmista ja perustelen niiden käyttöä aiheeni työstämisessä. Esittelen myös ekspressiivisen taidetyöskentelyn viitekehyksenä tuotoksen sisällölle. Luku neljä käsittelee myös ryhmän ja ryhmän ohjaamisen teoriaa.

Luvussa viisi selostan kehittämishankkeen kulun ja menetelmät. Tuotoksen sisältöineen ja ulkomuotoineen olen kuvannut luvussa kuusi. Seitsemännessä luvussa arvioin kehittämishankkeen tuotosta, teoriapohjaa ja ammatillista kasvuni. Luvun päättää kehityshankkeen eettinen pohdinta. Raportissa on liitteenä (liite 1) kehittämiskysymykset joita käytin kehitysryhmässä ja tuotos (liite 2).

Taiteen maailma on mukaansatempaava. Palautteiden perusteella voin sanoa, että osallistujat kokivat lähtökohdista riippumatta työskentelyiden mahdollistavan uudentasoista pohdintaa. Rippileirin teemat haastavat opettajansa yhä uudestaan. Kuvataidepajan ohjelma ja opas tarjoavat toimeksiantajan asiakkaille yhden tien syvempään oppimiseen kristillisen kasvatuksen tueksi.

2 LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

2.1 Idea toimeksiantajan tarpeeseen

Idea kehittämishankkeesta Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen rippileirityöhön syntyi keväällä 2014. Aloin pohtia mikä aihe kiinnostaisi minua ja hyödyttäisi toimeksiantajaa. Olin sopinut työharjoittelun SEKL:lle ja aloitin keskustelut nuorisotyön johtajan Mika Falkin ja rippileirityön johtajan Mauno Lehdon kanssa.

Minua pyydettiin Luovan rippileirin kuvataidepajan ohjaajaksi toimeksiannon vielä muotoutuessa. Pajatyöskentelyn ohjelmaa laatiessani totesin, että rippileirin oppituntien sisältöjä voisi syventää taiteen keinoin. Ideaseminaarin jälkeen lokakuusta joulukuuhun 2014 keskustelin toimeksiantajan edustajien kanssa puhelimesta ja kasvotusten kehittämishankkeen toteuttamismahdollisuuksista. Työharjoitteluni Kansanlähetyssopistolla mahdollisti kuvataidepajan ohjelman kehittämisen ennen kesän rippileirejä nuorten ryhmien kanssa. Luovan rippileirin kuvataidepajan kehittäminen sopi toimeksiantajan tarpeeseen ja kiinnosti minua sekä henkilökohtaisesti että ammatillisesti.

Aikaisempi työkokemukseni sai minut vakuuttumaan siitä, että opinnäytetyöni on tarpeellinen ja ajankohtainen. Rippikoulun pedagoginen rakenne on opettajakeskeinen. Ohjaajia ohjeistetaan oppilaslähtöisyyteen ja toiminnallisten pedagogisten keinojen käyttöön, mutta käytäntöjen uudistuminen on vasta murroksessa. (Pruuki 2005, 62–62; 77.) Kehittämishankkeeni tuotos, kuvataidepajan ohjelma ja opas, vievät muutosta eteenpäin ja edistävät toimeksiantajan työtä kristillisen nuorisotyön kentällä.

2.2 Kehittämistavoitteet ja -tehtävät

Kehittämistavoitteet

Kehittämistyön tavoite oli kehittää Kansanlähetyksen Nuortenmaailman rippileiritoimintaa. Luovan rippileirin kuvataidepaja on vakiintunut osa Nuorten Maailman toimintaa, mutta sillä ei ollut aiemmin suunniteltua rakennetta ja opettajat ovat ulkopuolisia työntekijöitä.

Kehittämishankkeen tuotoksen oli tarkoitus palvella sekä ohjeena vieraileville opettajille, että tukea rippileirin opetuksen sisäistämistä aiempaa paremmin. Tuotoksen tavoitteena oli, että opas ja ohjelma kokonaisuudessaan ottavat huomioon nuorten elämänvaiheen sekä psyykkisessä, sosiaalisessa, fyysisessä että uskonnollisessa kehityksessä. Nuori elää rippikouluiässä eli noin 15-vuotiaana murrosvaihetta näillä kaikilla alueilla.

Tuotoksen tavoitteena oli, että kuvataidepajassa olisi vapaus pohtia päivän aihetta omalla tasollaan uskoen tai ollen uskomatta, varsinaisen opetuksen jäädessä oppitunneilla. Tämä tiivistä toimeksiantajan ohjeen mukaisesti työpajan yhteyttä rippileiriin kokonaisuutena, sillä ilman rippileirin viitekehystä samanlaisia pajatyöskentelyä kristillistä kasvatusta tukevien tavoitteiden mukaisesti olisi vaikeaa toteuttaa. Kehittämishankkeen tietoperusta tuki tällaista työskentelyä hengellisten asioiden parissa nuorten kanssa.

Kehittämistehtävät

Salosen (2013, 25) mukaan toiminnallisen kehittämistyön tuotoksen on oltava joko parempi kuin sitä edeltävä vastaava asia tai kokonaan uusi. Kehittämistehtäväni oli kehittää tuotoksena kokeiluryhmien kanssa SEKL:n Luovan rippileirin kuvataidepajaan ohjelma ja opas, joka syventää rippileirin aiheiden käsittelyä. Ohjelmaan kuuluu kahdeksan kuvataidepajatyöskentelyä, jotka ovat kestoaltaan 1,5 tuntia. Jokaisen päivän työskentely jakautuu orientaatioon, työskentelyvaiheeseen ja purkuun. Kehittämistehtävänä oli myös työstää ohjelma ohjeineen vihon muotoon, niin että materiaali on kaikkien käytettävissä.

2.3 Yhteistyökumppani, kohderyhmä ja toimintaympäristö

SEKL

Kansanlähetys perustettiin 1967 (Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys). Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys on kirkon virallinen herätysliike ja lähetysjärjestö. SEKL:n missio on evankelioida kansa evankelioimaan kansoja. Työ tapahtuu sekä kotimaassa kansanlähetyspiireissä että ulkomailla lähetyskentillä yhteistyössä muiden lähetysjärjestöjen kanssa. SEKL:n toimintaperiaatteisiin kuuluu yhteinen pappeus, eli ajatus siitä, että jokainen kristitty löytää oman paikkansa seurakunnassa ja elää sitä todeksi. Työ lähtee paikalliselta tasolta ja tarjoaa jäsenilleen seurakuntayhteyden ja hengellisen kodin. (Kansanlähetys ohjelma 2011, 19–22.) Kansanlähetyskeskustoimisto ja opisto on toiminut 1969 lähtien Hausjärven Ryttylässä historiallisen kartanon alueella (Suomen evankelis-luterilainen Kansanlähetys). Kansanlähetysopisto oli myös opinnäytetyöni työvaiheen ja tuotoksen kohderyhmän fyysinen toimintaympäristö.

SEKL:n nuorisotyö on nimeltään Nuorten maailma. Sen alle kuuluu myös SEKL:n rippikoulutyö (Nuortenmaailma). Tärkeimpiä yhteistyökumppaneitani opinnäytetyöprosessin aikana olivat Nuorten Maailman johtaja Mika Falk ja rippikoulutyön johtaja Mauno Lehto. Lisäksi tarkistin tuotoksen käytännön sopivuutta rippileirin kokonaisuuteen Varsinais-Suomen piiripastorin Pyry Winterin kanssa, joka toimii Luovan rippileirin pappina kesällä 2015 ja vastaa leirin opetuksellisesta sisällöstä.

Toimintaympäristö

Sosiaalisena toimintaympäristönä SEKL on avoin ja myönteinen. Suhtautuminen uudenaikaisiin työmuotoihin ja niiden kehittämiseen on Kansanlähetyksellä positiivista (Kansanlähetys ohjelma 2011, 21). Yksi nuorisotyön päämäärä vuosille 2015–2019 on raamattuopetusten elävöittäminen ja uudenlaisten pedagogisten ratkaisujen etsiminen (SEKL toimintasuunnitelma 2015, 7). Hengellisenä toimintaympäristönä SEKL on siis elävä ja dynaaminen.

Fyysisenä toimintaympäristönä toimii Kansanlähetysoiston alue, jossa on majoitusrakennuksia, erilaisia toimintatiloja sekä puistoaluetta. Luova rippileiri tapahtuu yhtä aikaa toisen rippileirin kanssa, joten suunnittelu vaatii aikaa ja joustamista. Opiston alue tarjoaa mahdollisuuksia erilaisiin aktiviteetteihin. Sosiaalisena toimintaympäristönä rippileiri on mielenkiintoinen, koska osa nuorista lähtee ensimmäistä kertaa moneksi yöksi pois kotoa. Nuoret saattavat olla toisilleen tuntemattomia ja kymmenen päivän tiivis yhdessä olo saa aikaan ainutlaatuisen ryhmäkokemuksen. Nuoret viettävät aikaa koko ryhmän kanssa ja pienemmissä ryhmissä. Leirillä on kuvataidepajan lisäksi valokuvauspaja ja musiikkipaja.

Kohderyhmä

Tuotokseni kohderyhmä oli Luovan rippileirin leiriläiset. Kohderyhmään kuuluu yleensä 15-vuotiaita tyttöjä ja poikia. Kuvataidepajaan osallistuu enintään 12 nuorta, yleensä tyttöjä enemmän kuin poikia. Nuoret tulevat hyvin erilaisista elämäntilanteista ja suhtautuvat ryhmässä toimimiseen eri tavoin. He ovat tosin valinneet leirin kiinnostuksensa mukaan, joten on odotettavaa, että he pitävät kuvallisesta ilmaisusta tai kokevat olevansa siinä lahjakkaita. Leirille tuleminen ei edellytä Kansanlähetyksen tai Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäsenyyttä, joten leiriläisten hengellinen tausta saattaa olla yllättävän erilainen.

3 KRISTILLINEN NUORISOTYÖ

3.1 Kristillinen kasvatus

Kristillinen kasvatus ja kristillinen nuorisotyö ovat osittain päällekkäisiä, hankalasti erotettavia käsitteitä. Kasvatustoiminta on luonnollinen osa uskon ja perinteen siirtämistä elämänvaiheen mukaisesti sukupolvelta toiselle, eikä sitä voi erottaa nuorisotyöstä. (Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön visio, missio sekä strategia 2010, 3.) Tässä kehittämistyössä puhutaan sekä kristillisestä kasvatuksesta että nuorisotyöstä tietoisena siitä, että niiden raja on epäselvä eikä niitä voi käytännöllisesti erottaa toisistaan. Nuorisotyön sisältö on monin tavoin jäsentelemättä ja kasvatuksellisen näkökulman painottaminen on vaihdellut eri aikoina (Soanjärvi 2014).

Kristillinen lapsi- ja nuorisotyö perustuu lähetys- ja kastekäskyyn

"Jeesus tuli heidän luokseen ja puhui heille näin: "Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsiksi: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti." Matt. 28:18–20. (Pyhä Raamattu).

ja lasten evankeliumiin

"Jeesuksen luo tuotiin lapsia, jotta hän koskisi heihin. Opetuslapset moittivat tuojia, mutta sen huomattessaan Jeesus närkästy ja sanoi heille: "Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse." Hän otti lapset syliinsä, pani kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä." Mark. 10:13–16. (Pyhä Raamattu).

Kristillistä nuorisotyötä on tehty Suomessa yli sata vuotta. Vahvan pohjan kristilliselle nuorisotyölle tekivät järjestöt, joiden varassa toiminta aluksi lepäsi. Nuorisotyö syntyi vastatoimenpiteenä yhteiskunnan moniarvoistumiselle. Yhteiskunnan vaiheita mukaillen kristillinen nuorisotyö kasvoi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ympärille paikallisseurakunnissa ja saavutti kirkon johdon silmissä tärkeän aseman. Leirikeskukset ja nuorten tapahtumat synnyttivät leiri-

muotoisen rippikoulun, isoistoinnin, nuortenillat ja muut nykyisen nuorisotyön toimintamallit. (Kalliainen & Huttunen 2005, 295–306.)

Nuorisotyöstä ja sen tekijöistä

Kristillinen nuorisotyö voidaan määritellä hengelliseksi, pedagogiseksi ja sosiaalisesti toiminnaksi. Hengellinen toiminta on esimerkiksi hartauselämän harjoittamista, pedagogiikka näkyy käytetyissä opetusmenetelmissä ja sosiaalinen toiminta työnä ryhmien kanssa ja osallisuuden lisäämisellä. Näitä ominaisuuksia selittävät niiden väliset ulottuvuudet. Hengellisen ja pedagogisen välissä on kristillinen kasvatus. Hengellisen ja sosiaalisen väliin sopii diakonia. Sosiaalista ja pedagogista voi kutsua yhdessä sosiaalipedagogiikaksi. Käsitteenä sosiaalipedagogiikka yhdistää diakonian ja hengellisen kasvatuksen. (Launonen 2007, 11.) Nel (2005, 14) korostaa nuorisotyön merkitystä jatkumon ylläpitämiseksi, että seuraavalla sukupolvella olisi ihmisiä jotka osaavat siirtää kristillisen uskon sisällön heille.

Yksi nuorisotyön lähtöolettamista on, että jokaisella ihmisellä on spiritualiteetti. Spiritualiteetti tarkoittaa ihmisyyden ydintä ja liittyy henkiseen kasvamiseen, arvoihin ja maailmankatsomukseen. Kristillisessä kirkossa spiritualiteetti tarkoittaa ihmisen kykyä olla yhteydessä Jumalan kanssa. Spiritualiteettiin kuuluu hengellisen elämän hoitaminen. David Hayn mukaan nuoren spiritualiteetti vaatii nuorisotyöntekijältä sen näkemistä ja herättelemistä. Haaste on nuoren mielen avoimena pitämisessä. Nuorten etu on taipumus ihmetellä ja haastaa elämää. (Tuominen 2005, 35–37.)

Nuoren spiritualiteettia tulee vaalia ja ohjata. Nuorelle on avattava se tieto mitä kristillinen kirkko ja perinne voi tarjota. Hänelle on esiteltävä rukous, sakramentit, Raamattu ja seurakuntayhteys ja kerrottava miten niitä käytetään. (Tuominen 2005, 40–41.) Käytännössä seurakuntayhteys rippikoulun jälkeen on isoseksi tai muihin vapaaehtoistehtäviin ryhtymistä. Nuori ei kasva vapaaehtoistehtävissä vain kristittyinä, vaan osana seurakunnan ja maailman laajuista yhteisöä. Samalla hänen itsetuntonsa vahvistuu ja hän kasvaa yksilönä. (Aaltonen 2012, 8.) Huhanantin (2012, 25) tutkimuksessa käy ilmi, että motivoituneiden ja kirkon

sanomaan sitoutuneiden työntekijöiden taustalla on rippikoulu, isoskoulutus ja tiivis osallistuminen seurakunnan elämään.

Nuorisotyöntekijän on elettävä niin kuin hän opettaa ollakseen vakavasti otettava. Nuoret vaativat kasvattajalta ehdotonta totuudenmukaisuutta. Nuoret itse on otettava vakavasti ja työntekijän on mentävä heidän maailmaansa olemaan aikuinen. Pyhien asioiden ymmärtämiseen ja tutkimiseen tarvitaan rauhaa. (Huovinen 2005, 21–32.) Huhanantin (2012, 23–24) tutkimuksessa nuorisotyöntekijäksi valmistuva opiskelija, jolla on vahva ammatillinen identiteetti, oli omaksunut joko hengellisen ohjaajan tai opettajan roolin.

Työntekijä joka ohjaa nuorta kristillisessä kasvussa on vastuullinen aikuinen, rinnalla kulkija joka uskaltaa heittäytyä dialogiin nuoren kysymyksistä. Työntekijän on pidettävä huolta omasta jaksamisestaan ja hengellisestä elämästään voidakseen auttaa nuorta kasvamaan. Kasvattaja tekee työtään niistä arvoista käsin, jotka ovat myös kirkon arvot. (Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön visio, missio sekä strategia 2010, 23–24.) Rippileirin vastuunkantajien henkilökohtainen rukouselämä saa heidät tutkimusten mukaan jaksamaan paremmin kuin työntekijät joilla rukous ei ole osa työelämää (Chaulagai 2009, 127).

Evankelis-luterilaisen kirkon Nuoret seurakuntalaisina (Kirkkohallitus 2012, 6; 18–23) julkaisu tuo esille kirkon perustehtävät, kasvatuksen, julistamisen, lähettämisen ja palvelemisen. Ne ovat kirkon kokonaisvaltainen velvollisuus myös nuoria kohtaan. Näiden tehtävien ohella esitetään haasteita joita edellinen sukupolvi ei kohdannut. Nuorten oma kieli, sosiaalinen media, elämän nopeatempoisuus sekä kotien ja koulujen vetäytyminen uskonnollisesta kasvattamisesta haastavat uudistamaan toimintatapoja ja toisaalta pitäytymään kirkon opetukseen. Kristillisen kasvatuksen tehtäväksi nähdään myös turvan ja toivon tuominen maailmaan, jossa sekä media että arki välittävät monenlaisia uhkakuvia (Vinko 2012, 15–16).

Uskonnollisen kasvun kehitys

Sveitsiläinen teologi Fritz K Oser (1986) on esittänyt, että kun uskonnollinen ajattelu voidaan nähdä ihmisen tavassa kuvata suhdetta Jumalaan, luonnollisen kehityksen mukava ajattelu muuttuu. Sisäinen kehitys ja sen vaiheet vievät eteenpäin uskonnollista ajattelua. Uskonnollinen kasvu on osa kaikkien ihmisten elämää riippumatta kulttuurista. (Räsänen 2004, 111.)

Kehityksen vaihteita on viisi. Ensimmäisessä vaiheessa suhde Jumalaan heijastaa suoraan suhdetta vanhempiin. Toisessa vaiheessa ihminen käy kauppaa Jumalan kanssa. Hän tekee Jumalalle suorituksia, kuten tiivis rukoileminen. Tämä on ominaista lapsen uskonnolliselle ajattelulle. Kolmannessa vaiheessa ihmisen ja Jumalan maailma ovat ikään kuin kaukana toisistaan. Jumalasta tulee etäinen ja ihminen ottaa vastuun itsellensä. Nuoren itsenäistyminen ja kolmas vaihe tapahtuvat usein yhtä aikaa. Monen aikuisen kasvu on jäänyt tähän vaiheeseen. Neljännessä vaiheessa ihminen kokee olevansa Jumalan työtoveri ja toteuttavansa Jumalan suunnitelmaa. Viidennessä vaiheessa Jumala on läsnä kaikessa. Suhde on yhdistelmä täydellistä riippuvuutta ja täydellistä vapautta. (Räsänen 2004, 112–113.)

Eriksonin mukaan uskonnollinen ajattelu muuttuu ja personoituu yhteisön uskonnonoppien ja riittien vaikutuksesta sekä myöhemmin uskonnon vaikutuksesta. Kognitiivisen käsityksen mukaan lapsen kuva Jumalasta siirtyy hänelle yhteisöltä ja siihen vaikuttaa yhteisön tunnelma ja suhtautuminen. Piagetin mukaan lapsen havahtuminen kouluiässä siihen, että Jumalan ominaisuudet kuten hyvyys ja kaikkitietävyys eivät sovi vanhempiin ajaa hänet uskonnolliseen kriisiin, jonka hän ratkaisee erottamalla Jumalan ja vanhemmat toisistaan. Deconchyn tutkimusten mukaan rippikouluikäinen nuori on kahden kehitysvaiheen välissä, siirtymässä persoonatonta voimaa muistuttavasta jumalakuvasta kohti persoonallista ja abstraktia jumalakuvaa. (Tamm 1988, 12–13; 42–45; 49–50.)

3.2 Nuoren itsensä etsiminen, kasvu ja kehitys

Nuoruus on oman itsensä etsimisen ja kehityskriisien aikaa. Aikamme on erityisen vaativaa nuoren identiteetin muodostamiselle. Kun nuori ei tunnista itseään ja omaa paikkaansa maailmassa hänellä on riski syrjäytyä ja tuntea itsensä ulkopuoliseksi. Identiteettiään pohtiva nuori saattaa samaistua häneen kohdistettuihin odotuksiin ja muuttaa itseään niiden mukaan. Itsetuntemusta ja itsensä ilmaisemista voi parantaa taiteen keinoin. (Känkänen 2013, 90–91.) Nuoruus on kehityskriisien jana, johon kuuluu sukupuolikriisi, identiteettikriisi ja itsenäistymiskriisi (Niemistö 2004, 83). Nuorten kanssa työskentelevän on tunnettava nuoruuden tyypilliset ominaisuudet ja vaiheet ymmärtääkseen tilannetta jossa nuori elää ja osataksaan tukea hänen kehitystään. Kehon, aivojen ja elämän muutokset selittävät yhdessä nuoruudelle ominaista käyttäytymistä.

Kehitystehtävät, sosiaalisuus ja käyttäytyminen

Nuoruuden kehitystehtäviä ovat oman identiteetin löytäminen, itsenäistyminen ja yksilöllisyyden kypsyminen. Nuori elää voimakkaiden vastakohtien aikaa ja etsii omaa porukkaansa johon voisi samaistua, samalla kun hän kapinoi vanhempia ja auktoriteetteja vastaan. Robert J. Havighurst lisää näihin kehitystehtäviin uuden suhteen löytämisen molempiin sukupuoliin, oman fyysisen olemuksensa hyväksymisen, taloudellisen vastuun ottamisen ja maailmankatsomuksen kehittämisen. (Dunderfelt 1999, 92–95.)

Niemistö (2004, 74–76) nostaa artikkelissaan esille nuoruuden etsinnäin vastakkain aikuisten maailman kanssa. Nuoret ovat identiteetin etsinnässään ehdottomia ja heitä ärsyttää aikuisten maailman sovinnaisuus ja säännöt. Nuoret kyselevät vaihtuvien tyylien ja kiinnostuksen kohteiden kautta ”kuka minä olen”. Vartalon muuttuessa myös sisäinen maailma on muutoksessa ja nuori kokee sekä turvattomuutta että kiihkeää etsimistä.

Nuorten irtautuessaan vanhemmistaan kaverit tulevat tärkeämmiksi. Nuori etsii vertaistukea ystävistään, koulusta, harrastuksista ja sosiaalisesta mediasta. Nuoret kokevat etteivät vanhemmat ymmärrä heitä ja saattavat pitää aikuisten

huolta ja lähestymisyriityksiä ärsyttävinä. (Sinkkonen 2010, 15–22.) Nuorten muodostamissa porukoissa on vahva yhteenkuuluvuuden tunne ja ryhmät erottavat itsensä muusta maailmasta. Porukat muodostuvat yhteisen mielenkiinnon tai intressin ympärille. Vahvasta yhteenkuuluvuudesta johtuen nuoret kopioivat kavereidensa käyttäytymistä ja ryhmäpaine saattaa välillä ylittää nuoren oman ajattelun ja toimintatavat. (Niemistö 2004, 91–92; Ahonen ym. 2006, 130.)

Etsiessään itseään nuoret elävät kahden asian välissä. Toisaalta koti on turva jonka raamit ovat suojanneet lapsuutta ja toisaalta hänen on menetettävä vanhempien antama suoja antautuessaan itsenäistymisyriityksiinsä. Suojattomuus näkyy epävarmuutena itsestä ja äärimmäisinä tunneryöppyinä. Nuorella ei ole aikuisen joustavuutta vaan hänen suojausmekanisminsa ovat jäykkiä. (Sinkkonen 2010, 59.)

Muutokset aivoissa ja kehossa

Kehityksen fyysiset muutokset alkavat aivoista, jotka ohjaavat myös ulkoisten ominaisuuksien muovautumista aikuisen kaltaiseksi. Keskushermosto alkaa kehittyä ja tunne-elämään vaikuttavat alueet vilkastuvat. Hormonit toimivat ja ajattelemisen kyky kasvaa. Muutosten keskellä nuori saattaa tehdä ajattelemattomia ratkaisuja. Vasta myöhäisessä nuoruudessa kehittyvät etuotsalohkon alueet joilla toiminnan seurauksia ennakoidaan. Muutos käytökseen ja ajatteluun tulee muutamassa vuodessa. (Sinkkonen 2010, 42–44.)

Aivojen ja hermoston alettua kehittyä tulevat muutokset vartalossa. Muutokset aiheuttavat vaihtelevia tunteita, jotka vaihtelevat oman suuruuden kuvitelmista häpeään. (Niemistö 2004, 74.) Kehon muuttuessa kypsäksi lisääntymiseen nuoren seksuaalinen kiinnostus herää uudella tavalla. Hän löytää itsestään haluja joita hänellä ei aikaisemmin ole ollut samalla tavalla. Tämä aiheuttaa hämmennystä. (Dunderfelt 1999, 97,98.)

Nuori alkaa tarkkailla ympäristöään uudella tavalla ja haaveilla parinmuodostamisesta, fyysisestä läheisyydestä ja seksistä. Ensimmäiset rakastumisen tunteet ovat kiihkeitä. Valmistautuessaan elämänkumppanin löytämiseen ja perheen perustamiseen seuraavassa elämänvaiheessa nuori harjoittelee tunteita ja

niiden ilmaisemista kavereiden ja seurustelukumppanien kanssa. (Sinkkonen 2010, 139; 150–151.)

Nuoruudessa ajattelu kehittyy uudelle tasolle monella tavalla. Abstraktimpi ja yleisempi ajattelukyky avaa nuorelle uusia ovia maailman tutkimiseen. Lapsen kodin piiriin rajoittunut maailma laajenee. Toisen asemaan asettumisen ja moraalisen ajattelun taito kypsyvät. Nuori alkaa miettiä elämänvalintojaan, kuten ammatin valitsemista. Muutokset ajattelussa mahdollistavat myös uskonnon ja maailmankatsomuksen syvällisen pohdinnan. (Ahonen ym. 2006, 128–139.)

3.3 Rippikoulun tarkoitus ja pääsisällöt

Rippikoulu on 80 opetustunnin kokonaisuus joka käsittelee kristinuskon perusteita. Leirimuotoisena rippikoulu kestää noin viikon. Rippikoulu käydään yleensä 15-vuotiaana. Suomalaisista 15-vuotiaista nuorista noin 84 prosenttia käy rippikoulun joka vuosi. Rippikoulu päättyy konfirmaation, jossa konfirmoitava tunnustaa kristillisen uskon ikään kuin jatkeena kasteelle. Konfirmoiminen edellyttää kastetta. Rippikoulu ja konfirmaatio antavat oikeuden tulla kummiksi, asettua 18-vuotiaana seurakuntavaalien ehdokkaaksi ja valita kirkkohäät. (Suomen evlut. kirkko.)

Rippikoulun jaksot jakautuvat tunneittain. On seurakuntayhteysjakso, jonka tarkoituksena on, että nuori tuntee kirkkonsa toimintaa ja elää seurakuntayhteisyydessä. Aloituskaksikon tarkoitus on orientoida rippikouluun ja ryhmäyttää nuoria. Perusjakson sisältöjä ovat nuoren oma elämä ja sen pohtiminen, luominen, luustaus ja pyhitys. Rippikoulu loppuu päätösjaksoon ja konfirmaatioon. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 21.) Keskeisten tavoitteiden saavuttaminen kytkeytyy nuoren jumalakäsitykseen. Jumalakäsityksen muuttuminen rippikoulussa tarkoittaa yleensä käsityksen muuttumista kristillisempään ja abstraktimpaan suuntaan, mikä näkyy myöhemmin edistyneempänä uskonnollisena ajatteluna. (Kilpeläinen 2009, 266–267; 287.)

Lähes syntymästään lähtien kirkko on antanut kasteopetusta kastetuille ja kasteen haluaville. Opetuksen sisältö rakentui Isä meidän-rukouksen ja uskontun-

nustuksen ympärille. Rakkauden kaksoiskäsky opetti kristillistä elämää ja myöhemmin sitä selventämään otettiin kymmenen käskyä. Isä meidän-rukous, uskontunnustus ja kymmenen käskyä ovat myös nykyisen rippileiriopetuksen pohjana. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 5.)

Rippileirin ja katekismuksen pääsisältöjä voidaan ymmärtää syvemmin kolminaisuusopin kautta. Kymmenen käskyä ilmoittavat Isän hyvän tahdon ja luomistyön. Uskontunnustuksen keskipiste on Jeesuksen kuolema ristillä ja ylösnousus. Isä meidän-rukous taas esitetään Pyhästä Hengestä kertovan uskonnokappaleen jälkeen. Muita rippikoulun olennaisia sisältöjä ovat Raamattu, rukous, usko ja rakkaus. Nuorta kasvatetaan sen seurakunnan yhteyteen johon hänet on otettu osalliseksi kasteessa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 6-10.)

Rippileirillä on myös paikkansa vakaumustaan etsivän ja nuoruuden kehitysvaiheessa kamppailevan nuoren elämässä. Tavoitteena on turvallinen ympäristö kysymyksille ja pohdinnalle. Nuori pääsee ottamaan etäisyyttä arkiympäristöönsä. Ryhmässä nuoret toimivat peileinä ja palautteen antajina toisilleen. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 12.) Kaikkea rippikoulussa tapahtuvaa koskee pyhyys, yhteys ja hiljaisuus. Rippikoulun oppilaat ja opettajat eli seurakunta aavistelevat Jumalan läsnäoloa. Yhteyteen Jumalan kanssa ohjaavat hartaus, rukous, jumalanpalvelus, musiikki ja hiljaisuus. (Poisuo & Rissanen 1998, 209–210.)

Tutkimuksen mukaan nuoret odottavat rippikoululta sosiaalisia ja toiminnallisia tekijöitä. Kovin monella ei ole odotuksia uskonnollisesta sisällöstä. Odotuksista huolimatta hiukan yli puolet nuorista kokee saaneensa uskonnollista antia. Rippikoulujen välillä arvostelut vaihtelevat selkeästi. Rippikoulun toteuttajat olivat pääosassa onnistuneen kokemuksen syntymisessä. (Niemelä 2007, 227; 11–14.)

Suomalainen rippikoulu on osoittautunut tutkimuksissa laadukkaaksi. Rippikoululaista pidetään opetussuunnitelmassa aktiivisena, subjektiivisena oppijana. Opetus kuitenkin on melko opettajakeskeistä ja esitysmäistä. Pedagogit suosittelivat mahdollisimman erilaisten metodien käyttöä oppimisen edistämiseksi.

Taiteelliset ja toiminnalliset menetelmät ovat pieni, mutta kasvava osa opetuskokonaisuutta. (Pruuki 2009, 62–63; 73;76.)

4 TAITEELLISTEN MENETELMIEN SOVELTAMINEN RIPPILEIRIN TUKENA

4.1 Taiteelliset menetelmät

Tässä kappaleessa avaan taiteellisia menetelmiä opinnäytetyössäni. Käytän eri asiantuntijoiden kirjoittamaa teoriaa perustelemaan taiteellisten menetelmien käyttöä rippileirin hengellisten sisältöjen käsittelyssä ja kerron minkälaisia mahdollisuuksia odotan sen avaavan rippileirin nuorille.

Jacob Morenon mukaan luovuus on valmiina jokaisessa ihmisessä. Spontaaniuus herättää luovuuden eloon. Spontaanisuus on tässä sisäistä lämpiämistä, jolloin ihminen tulee energisemmäksi ja haluaa toimia. Kun luova tila on saavutettu ihminen voi toimia ratkaista tuttuja tilanteita uudella tavalla. (Lindström 2004, 220.)

Ihminen on kauan käyttänyt näkyviä asioita, kuten piirroksia tai esineitä, kuvaamaan näkymätöntä. Taiteen kautta on kuvattu sanoittamatonta ja tiedostamatonta, jota ovat tutkineet jo Freud ja Jung. (Aulio 2008, 13.) Sisäinen maailma muodostuu silmien eteen käsin kosketeltavaksi. Erilaisin välinein tätä representaatiota voidaan työstää ja muokata samalla kun työstätetään omaa sisäistä maailmaa. Monimutkaiset asiat saavat muodon jonka voi nimetä ja jolle voi antaa ominaisuuksia. (Linnossuo 2011, 80–81.) Pelottaviltakin tuntuvat asiat pysyvät turvallisen välimatkan päässä käsiteltävänä (Ahonen-Eerikäinen 1996a, 13).

Taide on vuorovaikutuksen väline. Taiteen avulla yksilö voi olla yhteydessä itseensä ja toisiin ilman sanoja. Yksilö pääsee kertomaan tarinaa itsestään ja antamaan sille omia merkityssisältöjä. Taiteen tekeminen kasvattaa yksilön itsetuntemusta ja tuo hänet lähemmäksi mahdollista kuulijaa. (Ahonen-Eerikäinen 1996a, 13.) Eri menetelmien ja taiteen muotojen yhdistely tehostaa toimintaa ja ottaa huomioon osallistujien erilaisuuden tekijöinä (Ahonen-Eerikäinen 1996b, 13; 159).

Rippileirien oppimistilanteeseen on otettu käyttöön konstruktivistinen oppimisteoria. Teoriasta poiketen rippileirin ajatteluun kuuluu, että objektiivisia totuuksia voidaan löytää ja tutkia. Konstruktivistista oppimisteoriaa voidaan kuitenkin käyttää siinä, että tieto tuodaan leiriläisten kanssa käsiteltäväksi ja annetaan aikaa yhteiselle pohdinnalle. (Pruuki & Tirri 2004, 37–41.) Luova toiminta mahdollistaa antautumisen tunteille ja tiedostamattomalla tasolla oleville rakenteille. Yksilö kohtaa itsensä syvästi ja pääsee luomisprosessin kautta rakentamaan itseään uudestaan. (Tammi 2011, 53.)

Ekspressiivinen taidetyöskentely

Ekspressiivistä taidetyöskentelyä käytetään terapiassa, mutta se on käyttökelpoista myös terapian ulkopuolella. Ekspressiivisessä taidetyöskentelyssä käytetään laajasti eri taiteen muotoja osallistujan ja tilanteen mukaan. Kieli on mukana yhtenä ilmaisutapana. Työskentelyyn ei kuulu osallistujan tuotoksen tulkinta, vaan tulkitsemisen oikeus on pelkästään hänellä itsellään. Heittäytyminen ja improvisaatio ovat tärkeässä osassa ja toisiaan seuraavat tapahtumat saavat työskentelyssä näyttää tietä. Materiaalit ja ohjeistus rajaavat ja turvaavat sekä yksilön että ryhmän luovaa prosessia. (Tammi, 2011, 49–51.)

Ekspressiivisen taidetyöskentelyn näkökulmasta taide on ihmisen olemassaolon suora seuraus. Mielikuvitus ja leikki ovat keinoja joita muutkin kuin lapset voivat käyttää asioiden käsittelyyn. Taiteen eri muodot kuten ääni, liike ja kuva yhdistyvät luonnollisella tavalla ja tukevat toisiaan. (Knill 1999, 37–39.) Taidetta käytetään ilmaisemiseen, vapautumiseen ja irti päästämiseen. Kauneus ei ole ekspressiivisen taidetyöskentelyn tavoite. Annettujen menetelmien rajoissa ilmaisu on vapaata. Henkilökohtainen kasvu toteutuu itsestään kun yksilölle annetaan siihen turvallinen paikka. (Rogers 1999, 114–116, 120.)

Linnossuo (2011, 80–82) kuvaa ekspressiiviseen taidetyöskentelyyn liittyvää vapautta ja vastuuta sen filosofisesta pohjasta käsin. Hän korostaa myös, että työskentely ei vaadi aiempaa kokemusta taiteellisesta työskentelystä, sillä taiteellisessa työskentelyssä tärkeämpää on prosessi. Ryhmätyöskentelyssä palautteen antamisesta ja saamisesta on sovittava ryhmän kanssa ennakoon.

Käyttämiäni menetelmiä

Menetelmä-sanana sisällöstä on monta käsitystä. Ammatillisesti se on vakiintunut työtapana joka voidaan siirtää työyhteisöstä toiseen, mutta jota voidaan myös soveltaa eri tilanteisiin (Timonen-Kallio 2009, 10). Känkänen (2013, 75) kutsuu taidelähtöiseksi menetelmäksi toimintaa, jossa yksilön terveyttä ja hyvinvointia pyritään lisäämään taiteen ja kulttuurin keinoin. Menetelmäksi voidaan sanoa myös vain tapaa tehdä joku asia. Kuvataidepajan menetelmät on sovellettu käytännön kokemuksen ja kirjallisuuden pohjalta.

Yhteisöllinen taidetoiminta luo uusia mahdollisuuksia yhteisöille ja paikoille. Siinä kasvatetaan itseluottamusta, annetaan areenoita uusille kyvyille ja kannustetaan löytämään oma juttu ja yhteisön yhteinen juttu. Känkänen korostaa, että dialogisen tilan löytämiseen ei tarvita edes kummempaa taitoa, vaan heittäytymistä. (Känkänen 2013, 78–84.) Känkänen on tuonut taiteellisia menetelmiä lastensuojelutyöhön. Mimo-projektin Tavarat taskuissa-kirjassa puhutaan soveltavasta taiteesta kun taiteen käyttämisen päämäärä ei ole taiteen tekeminen (Krappe ym. 2013, 6). Sinisalo-Juha (2013, 11) korostaa taidetyöskentelyä tunteiden projisoinnin kohteena ja tarinan tuottamisen välineenä.

Mäkinen (2007, 8–13) on tuonut Suomeen Saksassa kehitetyn uskontokasvatustieteen menetelmän, lattiakuvatekniikan, jossa Raamatun kertomusten teemat ja henkilöiden kokemukset tuodaan samaistuttavaksi osallistujalle. Lattiakuvamenetelmä perustuu sekä yksilön että ryhmän työskentelyyn. Sadutus on menetelmä jossa ajatukset muokataan tarinaksi. Menetelmän tarkoitus on kuunnella ja arvostaa kertojaa aidosti. Myös nuorten piilossa olevaan kulttuuriin sadutus avaa uuden oven. (Karlsson 2005, 10.)

4.2 Ryhmätyöskentely

Ryhmän vaiheet

Ryhmäprosessi alkaa jo ennen ryhmän virallista aloittamista. Ryhmän jäsenet arvioivat toisiaan ja kartoittavat samanlaisuutta ja erilaisuutta. Ensivaikutelma

pysyy voimassa pitkään eikä helposti anna tilaa uusille, tietoon perustuville käsitteille. Samanlaiset asiat ryhmäläisissä luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Saarainen 2004, 138,139.) Yleisesti käytetyn teorian ryhmän vaiheista kehitti Bruce Tuckman (1965). Viidennen vaiheen hän lisäsi 1977. Monet kirjoittajat ovat sanoittaneet vaiheita eri tavoin.

Ryhmän ensimmäinen vaihe on alkava ryhmä. Jäsenet tarkkailevat ohjaajaa ja toisiaan. Valtasuhteet ja roolit ryhmässä eivät ole vielä selkiintyneet eikä ryhmää voi vielä sanoa ryhmäksi. Kaikki odottavat toisiltaan enemmän löytääkseen omaa paikkaansa. (Aarnio & Vuorinen 1991, 66.) Toimiakseen ryhmän osallistujilla on oltava tavoite ja halu osallistua. Ryhmän jäsenten mielessä voi olla aiempia ryhmäkokemuksia. Ohjaajan rooli on erityisen tärkeä. (Ekström ym. 2008, 274–275.)

Toisessa vaiheessa ryhmäläisten välinen yhteys kasvaa. Ryhmän rajat ja toimintatapa alkaa hahmottua. Samaan aikaan ryhmäläiset alkavat muodostaa alaryhmiä joiden välille voi syntyä erimielisyyksiä. Hyvä ohjaaja osaa saattaa alaryhmien jäsenet yhteistyöhön toistensa kanssa. Uusi yhdistyminen tuottaa turvallisuuden tunnetta ja kiinteyttää ryhmää. (Ekström ym. 2008, 275.) Ristiriidat johtuvat ryhmän jäsenten välisistä eroavaisuuksista. Ryhmä selvittää valtasuhteitaan klikkiytymällä ja kilpailemalla. Ryhmäläiset valitsevat tai saavat itsellensä erilaisia rooleja. (Aarnio & Vuorinen 1991, 66–67.)

Kolmannessa vaiheessa ryhmä on tullut tiiviiksi ja se työskentelee tavoitteen eteen. Toimimisen normit ovat muodostuneet eikä niitä helposti rikota, vaan konflikteja mieluummin vältellään. (Aarnio & Vuorinen 1991, 67.) Ryhmän työskentely ei ole tehokkaimmillaan, koska ryhmä ei näe erilaisuutta voimavarana. Raja oman ryhmän ja muiden välillä on selvä. Muut saatetaan nähdä jopa uhkaavina. Myös ohjaaja nähdään tässä vaiheessa tiiviinä osana ryhmää. (Ekström ym. 2008, 275–276.)

Neljännessä vaiheessa ryhmästä on kehittynyt tiimi. Tunne turvallisuudesta antaa tilaa erilaisuudelle jolloin ryhmä voi tehdä luovia ratkaisuja ja kestää riitojakin. Yhteistyö muiden kanssa koetaan mahdollisuutena. (Ekström ym. 2008,

276.) Roolien ja vallan jakaminen on suoritettu ja ryhmä on päässyt sisäiseen tasapainoon. Ryhmällä on nyt tilaa keskittyä sisäisten asioiden hoitamisen sijaan tehtävänsä suorittamiseen.(Aarnio & Vuorinen 1991, 68.)

Viides vaihe on ryhmän lopettaminen. Ryhmäläisiä ohjataan itsenäisyyteen ja vähentämään sitoutumistaan lopettavaan ryhmään. (Ekström ym. 2008, 276.) Ryhmän lopettaminen herättää ryhmäläisissä erilaisia tunteita joiden käsittelylle on annettava tilaa. Lopettamiseen kuuluu myös arviointi ja tulevaisuuteen suuntautuminen. Erilaiset rituaalit ja seremoniat auttavat ryhmän lopettamista.(Kivelä & Lempinen 2009, 35.)

Ryhmän tyyppejä ja ominaisuuksia

Ryhmät voidaan jakaa niiden tavoitteiden mukaisesti esimerkiksi teemaryhmiin, ryhmäkeskeiseen ryhmään tai jäsenkeskeisiin ryhmään. Teemaryhmät työskentelevät, kuten työryhmät. Ryhmäkeskeisissä ryhmissä käsitellään ryhmän sisäisiä tapahtumia ja jäsenkeskeisessä kunkin jäsenen henkilökohtaisia tapahtumia.(Aarnio & Vuorinen 1991, 13.) Yksi tärkeimmistä tavoista jakaa ryhmät on avoin ja suljettu ryhmä (Kivelä & Lempinen 2009, 32).

Aalto (2000, 22,23) on vielä luokitellut ryhmiä asteikolla turvallinen – turvaton. Asteita on luettelossa kahdeksan. Kehitys lähtee pelkäävästä ryhmästä, jossa jäsenet suojaavat itseään muilta. Seuraavien vaiheiden aikana ryhmä tutustuu ja turvallisuus kasvaa. Viidennen vaiheen nimi on avoin ryhmä. Sen jälkeen ryhmä kehittyy vielä hyväksymään heikkoutta ja lopulta siitä tulee armahtava ryhmä. Asteikon tarkoitus on auttaa ohjaajaa mittaamaan ryhmän sisäistä turvallisuutta.

Ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta kutsutaan koheesioksi. Koheesiota kasvatetaan kun ryhmä alkaa ja vähennetään kun se loppuu. Koheesiota lisäävät palautteen pyytäminen, ryhmän ongelmien ratkaiseminen ja kaikkien osallistumisen varmistaminen. Koheesiota vähentävät yksilötehtävät ja sitoutuminen muihin ryhmisiin. Koheesiota on tärkeää hallita, koska ryhmästä saattaa tulla liian suuri osa jäsenensä elämää. (Ekström ym. 2008, 278–279.)

Koheesio on ryhmädynamiikan tärkein mittari. Ryhmädynamiikka viittaa ryhmässä tapahtuvaan prosessiin ja liikkeeseen. (Ahokas 2005, 195–196.) Ryhmän sisäiset voimat syntyvät sen vuorovaikutuksesta. Siihen vaikuttavat koheesion lisäksi myös ryhmän jäsenten roolit. (Ekström 2008, 276.)

Normit ovat ryhmän ymmärtämisen kannalta tärkeä ilmiö. Normit ovat ryhmässä hyväksytty tapa toimia ja ajatella. Niiden tavoite on palvella ryhmän tehtävää ja toisaalta pitää ryhmä oikeassa suunnassa. Normit myös synnyttävät yhdenmukaisuutta ryhmässä. (Ahokas 2013, 188–189.) Normit syntyvät kun ryhmä etsii yhdenmukaisuutta ja muodostaa identiteettiään (Kivelä & Lempinen 2009, 35).

Yksilön kasvaminen ja oppiminen ryhmässä

Ryhmässä on meneillään jatkuvasti kahden suuntainen liike. Ryhmytymisen myötä ryhmäidentiteetti vahvistuu ja vaatimus yhdenmukaisuudesta kasvaa. Toisaalta ryhmään kuulumisen myötä osallistujan oma identiteetti vahvistuu ja hän saa itsevarmuutta muodostaa omia mielipiteitään ryhmästä huolimatta. Ryhmäläisten kasvaminen yksilöinä sekä koettelee että kasvattaa ryhmän yhteyttä. (Laine 2008, 134.)

Jokaiselle ryhmä jäsenelle kehittyy rooli, joka määrittää yksilön asemaa ryhmässä. Rooliin voi liittyä myös jäsenen erityisiä taipumuksia. Roolien vakiintuminen toisaalta vahvistaa syntynyttä johtorakennetta ja määrittelee yksilön toimintaa. (Ahokas 2013, 189.) Vuorovaikutus tärkeiden ihmisten kanssa pitää yllä yksilön persoonallista identiteettiä (Lahikainen 2013, 130). Näin ryhmässä saavutetulla roolilla on tärkeä vaikutus yksilön kuvaan itsestään.

Yksilöä kasvattavan ryhmän tärkeä ominaisuus on palautteen antaminen ja vastaanottaminen. Itsensä ja muiden ymmärtäminen tulee mahdolliseksi rehellisessä vuorovaikutuksessa. (Mustajärvi 1996, 54–55.) Kasvua voi hidastaa oma tai toisten vastustus, kateus ja pelko. Tunnistaessaan vuorovaikutuksessa itsellensä tyypillisiä toimintatapoja yksilö saa mahdollisuuden tuntea ja hyväksyä itsensä monipuolisemmin. (Julin 1996, 59.)

Turvallisessa ryhmässä jäsen pääsee vuorovaikutukseen itsensä kanssa monella tasolla. Yksilö saa yhteyden omiin ominaisuuksiinsa, kehoonsa, tarpeisiinsa ja tunteisiinsa. Tiedostamisen myötä kyky empatiaan kasvaa. Jos ihminen ei tunnista tunteitaan muut pääsevät päättämään hänen puolestaan. (Aalto 2000, 26–31.) Oppiminen voidaan nähdä dialogina. Erilaisista taustoista tulevilla nuorilla on erilaisia näkemyksiä, jotka hyvässä vuorovaikutuksessa syventävät yhteistä oppimista ja avaavat uusia mahdollisuuksia. (Puolimatka 2005, 183–184.)

4.3 Nuorten ryhmän ohjaajana toiminen

Ohjaamisen käsite yleisesti on liikkunut voimakkaasti opettamissävyisestä ohjaamisesta kohti tasavertaisempaa kohtaamista, jossa ohjattavan tarpeet nousevat etusijalle (Vehviläinen 2001, 28–29). Nuorten ryhmän ohjaamisessa heidän maailmaansa asettuminen ja heidän silmillään näkeminen ovat erityisen tärkeässä roolissa (Pruuki & Pruuki 2005, 19–20).

Jokainen rippikouluryhmän nuori haluaa löytää paikkansa ryhmässä ja olla osa sitä. Kun mukaan pääseminen on hankalaa, nuori yrittää löytää paikkansa negatiivisin keinoin. Ohjaajan vastuulla on ohjata heitä löytämään positiivisen roolin. Ohjaajan täytyy myös nähdä koko ryhmä ja sen tarpeet havainnoiden ja kysellen. (Pruuki 2004, 159–160.) Nuoret vaativat ohjaajaltaan ennen kaikkea rehellisyyttä. Hyvä ohjaaja on esikuva, joka säilyttää aikuisuutensa silloinkin kun nuoret provosoivat häntä. Ohjaajalla on suhde sekä yksilöihin että ryhmään. (Niemistö 2004, 93–94.)

Hyvä ohjaaja huolehtii jaksamisestaan. Työnohjaus ja ajan varaaminen työn reflektoinnille ovat jaksamisen välineitä. Työkyvystä huolehtiminen edistää ohjaajan sitoutumista ja motivoitumista työhön. (Kivelä & Lempinen 2009, 42.) Omien reaktioiden ja tunteiden reflektointi on osa työtä. Kun työntekijä tunnistaa itse tarpeensa ja osaa sanoittaa ne, hän myös hallitsee omaa työhyvinvointiaan. (Kaiku-työhyvinvointipalvelut 2006, 14.)

Ohjaajan on valittava ohjaustyyliinsä sen mukaan mitä nuoret tarvitsevat häneltä. Itseoppimisen ohjaustyyliissä nimetään auktoriteetti, motivoija, avustaja ja

delegoija. Auktoriteetti toimii tilanteessa, jossa nuoret ovat epävarmoja toiminnasta. Motivoi rohkaisee ja tukee esimerkillä. Avustaja täsmentää asioita kun nuoret ovat innoissaan mutta epätietoisia. Delegoija ohjaa kysymyksillä ja palautteella asiansa osaavaa ryhmää. (Kivelä & Lempinen 2009, 43–44.)

Rippikouluryhmää ohjattaessa sekä isosten että ohjaajien täytyy kiinnittää huomiota asenteeseensa. Ohjaajan tiedot ovat huomattavasti laajemmat kuin nuorten, joten hänen on mietittävä sanavalintojaan ja tapaansa selittää nuorille uusia asioita. Vaikeiden käsitteiden ja sisältöjen tiputtelu itsestään selvyyskin aiheuttaa kommunikaatiokatkon ja vaikeuttaa yhteistyötä. (Pruuki & Pruuki 2005, 19–20.) Nuorten tasolle asettuminen parantaa vuorovaikutusta.

Vuorovaikutus on ryhmän ohjaajan tärkeimpiä välineitä. Ohjaajan on osattava olla vuorovaikutuksessa itsensä kanssa ohjatakseen ryhmää. Ohjaaja osaa myöntää olevansa väärässä ja olla rakentavasti erimieltä. Näiden asioiden ilmaisemisessa hän on ryhmälle esimerkki. (Aalto 2000, 27,41.) Vuorovaikutuksen ja ohjaamisen tavat tai ohjaajan olemus eivät saa olla vastakkaisia ryhmän tavoitteiden kanssa. Esimerkiksi nuoren nolaaminen auktoriteetin saavuttamiseksi ei sovi yhteen rippikoulun arvojen kanssa. (Pruuki & Pruuki 2005, 20.)

5 TOTEUTUS

5.1 Toiminnan eteneminen

Kehittämishanke alkoi idean kehittelystä kuvataidepajan ympärille syksyllä 2014. Aloitin aiheen käsittelyn vähän ennen ideaseminaaria. Keskustelin toteutuksesta ja kehittämistehtävästä tutoropettajan ja SEKL:n työntekijöiden kanssa. Prosessin aikataulu on esitetty tällä sivulla taulukon muodossa ja avattu sen alapuolella.

Taulukko 1. Kehittämishankkeen aikataulu.

ajankohta	toiminta	osallistujat
syyskuu 2014	neuvottelut tutoropettajan ja toimeksiantajan kanssa, ideaseminaari	minä, tutoropettaja, yliopettaja, opponoiijat, Mika Falk ja Mauno Lehto
marraskuu 2014	suunnitelmaseminaari	minä, tutoropettaja, yliopettaja, oppinnoijat
marras-joulukuu 2014	kehittämistyön tavoitteiden tarkentaminen itsenäisesti ja neuvotteluissa, tietoperustan etsiminen	minä, Mika Falk ja Mauno Lehto, Henri Haataja
tammikuu 2015	tietopohjaseminaari	minä, opponoiijat, tutoropettaja
tammi-maaliskuu 2015	suunnitellut ja satunnaiset konsultoinnit, ohjelman testaaminen kokeilevana toimintana ja työstäminen kehitysryhmien kanssa, tietoperustan kirjoittaminen	minä, Mika Falk, Mauno Lehto, Pyry Winter kehittämisryhmät, Kansanlähetysopistolla opiskelevat psykologi, lääkäri ja nuorisotyöntekijä
maaliskuu 2015	tulosseminaari	minä, tutoropettaja, opponoiijat
huhtikuu 2015	tuotoksen ja raportin viimeistely, arviointi ja palautteen saaminen toimeksiantajalta, opinnäytetyön palauttaminen	minä, Mika Falk, Mauno Lehto
toukokuu 2015	valmiin opinnäytetyön esittäminen	minä, tutoropettaja, opponoiijat

Marraskuussa esittelin kehityshankkeen suunnitelman suunnitelmaseminaarissa. Sain luvan jatkaa työskentelyä. Etsin menetelmäkirjallisuudesta ja hankeraporteista sopivia toimintatapoja. Toimeksiantajan edustajien kanssa neuvottelin

aikataulusta ja taiteellisten menetelmien kokeilemisesta testiryhmän kanssa. Samanaikaisesti etsin materiaalia tietopohjaani.

Sovin nuorisotyölinjan linjavastaavan Henri Haatajan kanssa, että käytän kokeilevan toiminnan ryhmänä ja kehittämisryhmänä osittain nuorisotyölinjaa ja osittain Kansanlähetysopiston muita opiskelijoita. Toteutin kokeiluvaiheen lapsi-, nuoriso- ja perhetyön harjoittelun aikana SEKL:llä.

Työharjoittelun alettua tammikuun alussa ryhdyin käymään konsultaatiokeskusteluja eri ammattilaisten kanssa. Käytin konsultaatioista tekemiäni muistiinpanoja ohjelman hiomisessa sekä käytännöllisyyden ja eettisyyden arvioimisessa. Konsultoin kuvaamataidon opettajaa, joka on ohjannut Luovan rippileirin kuvataidepajaa aiemmin. Konsultoin myös Kansanlähetysopistolla opiskelevaa psykologia, lääkäriopiskelijaa ja nuorisotyöntekijää arvioidakseni menetelmien sopeutuvuutta kohderyhmälle ja niiden vaikutuksia. Teologista näkökulmaa selkeyttääkseni konsultoin tulevan Luovan rippileirin pappia Pyry Winteriä. Kävin jatkuvaa konsultaatiokeskustelua Mauno Lehdon ja Mika Falkin kanssa varmistaakseni, että kehittämishanke sopii toimeksiantoon ja rippikoulun konseptiin.

Keskusteluissani toimeksiantajan kanssa tärkeimmiksi kysymyksiksi kehittämistyön etenemisessä muodostuivat sosionomin osaamisalueella pysyminen ja kuvataidepajan ohjelman vaikutus rippileirin ryhmän yhteyteen. Ratkaisin kysymykset hakemalla tietoperustaan teoriaa ryhmistä ja niiden ohjaamisesta, jolloin ennaltaehkäisin haitallisia vaikutuksia leirillä ja palasin lähemmäs sosionomin osaamisen keskusta. Otin rippileirin yhteyden huomioon myös sitomalla työskentelyt vahvasti osaksi rippileirin opetusta. Jatkoin keskustelua aiheista toimeksiantajan ja tutoropettajan varmistaakseni oikean suunnan.

Ideoimista varten luin erilaisia toiminnallisten ja taiteellisten menetelmien oppaita. Monipuolista näkökulmaa saadakseni hain pohjaa kuvataiteen lisäksi esimerkiksi ryhmäharjoituksista, sadutuksesta ja toiminnallisista menetelmistä. Kirjoitin teoriapohjaa vielä kootessani ohjelmaa ja kehittäessäni sitä opiskelijoiden kanssa. Havaitsin päällekkäisen työskentelyn takia jatkuvasti uusia tarpeita tie-

topohjassani. Toiminnallisen opinnäytetyön vaiheet menevät usein päällekkäin ja muokkaavat toisiaan prosessin aikana (Salonen 2013, 6).

Huhtikuun aikana työstin opinnäytetyöni raporttiosaa ja tuotosta. Mennessäni syvemmälle kristillisen nuorisotyön kirjallisuuteen löysin uusia lähteitä ja palasin edelleen parantelemaan teoriapohjaa. Sosiaalialan opiskelijat osallistuivat prosessiin oikolukemalla ja ehdottamalla parannuksia. Huhtikuun lopussa esittelin tuotoksen Mika Falkille ja Mauno Lehdolle ja mahdollisia muutoksia ja arviointia varten. Kevään aikana markkinoin tuotostani muille seurakunnille. Esitin valmiin opinnäytetyön toukokuussa 2015.

5.2 Kehittämisen menetelmät ja tuotetut materiaalit

Raportointi ja opinnäytetyöpäiväkirja

Toiminnallisessa opinnäytetyössä raportointia tehdään työprosessin aikana (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65). Raportista selviää uudellekin lukijalle helposti opinnäytetyön vaiheet, tavoitteet ja tulokset (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65; Salonen 2013, 25). Säilytin raportointia varten opinnäytetyöprosessissa syntyneitä muistiinpanoja ja tärkeitä sähköposteja. Materiaalia saa kerätä runsaasti kehittämistyössä (Salonen 2013, 23). Käytin tätä menetelmää työni dokumentointiin. Lopullisen raportoinnin yhteydessä luetin välillä tekstiäni muilla, jotta kirjallinen ilmaisu säilyi selkeänä (Vilkkä & Airaksinen 2003, 69).

Käytin yhtenä dokumentoinnin menetelmänä opinnäytetyöpäiväkirjaa, johon kirjoitin käytännön vaiheita ja niiden ongelmia ja onnistumisia sekä henkilökoh- taista reflektointia loppupohdintaa varten. Opinnäytetyöpäiväkirja toimi ikään kuin muistina (Vilkkä & Airaksinen 2003, 19).

Kokeileva toiminta

Kokeileva toiminta on käytännön työskentelyä kehitettävän asian parissa. Käyt- täjät testaavat tuotetta valvotusti. (Toikko & Rantanen 2009, 99–101.) Kehitin ohjelman päiväkohtaisia työskentelyjä kahden ryhmän kanssa toteuttamalla ne mahdollisimman samanlaisissa olosuhteissa kuin ne toteutettaisiin rippileirillä.

Seurasin ryhmien toimintaa ohjaajan roolissa tarkkaillen itse työskentelyä sivusta. Ryhmille tilanteet olivat tositilanteita siinä mielessä, että he todella työstivät omia ajatuksiaan ohjelman mukaisesti.

Kokeileva toiminta tapahtui kahden kehittämisryhmän kanssa. Toinen ryhmä oli nuorisotyölinja, jolla opiskelee seitsemän 18–20 –vuotiasta nuorta. Heistä kaksi oli miehiä ja viisi naisia. Osalla heistä oli kiinnostusta taiteellisia aktiviteetteja kohtaan, osalle taas taiteellinen työskentely oli uutta tai jopa epämukavaa. Toiseen ryhmään kuului muiden linjojen opiskelijoita jotka osallistuivat vapaaajallaan neljänä iltana kokeilemaan yhden päivän kokonaisuutta kerrallaan. Heitä oli mukana vaihteleva määrä, mutta osallistujat olivat suurin piirtein samat joka kerta.

Konsultaatiot ja kehittämisryhmien palautekeskustelut

Konsultoin asiantuntijoita, eli kuvataidepajan pitkäaikaista ohjaajaa, Nuorten Maailman rippikoulutyönjohtajaa ja rippileiristä vastaavan pappia. Käytin saamaani tietoa tuotoksen kehittämiseen kohderyhmälle, rippileirin tarkoitukseen ja Kansanlähetykselle sopivaksi, joten konsultaatiosta riittivät lyhyet muistiinpanot.

Kehitysryhmien kanssa kävin päivän ohjelmakokonaisuuden jälkeen läpi heidän palautteensa ja haastoin heitä avoimeen ideointiin ja keskusteluun kuvataidepajasta ja menetelmistä hengellisen aiheen syventämisessä. Varmistaakseni tarpeellisen tiedon saamisen käytin keskustelun pohjana kehittämäni lomaketta, joka kattoi kokeilevan toiminnan vaiheet yksityiskohtaisesti.

Kirjoitin ylös keskusteluiden pääkohdat ja yksittäiset ideat ja kehitysehdotukset. Toiminnallisessa opinnäytetyössä litteroinnin ei tarvitse olla sanatarkkaa, vaan pikemminkin suuntaa antavaa. Saadusta informaatiosta on tarpeen säilyttää vain opinnäytetyön tekemiseen tarvittava tieto. (Vilkka & Airaksinen 2003, 65.) Tiedon on silti oltava jäseneltyä ja sen keräämisen esittelyn selkeää (Salonen 2013, 22). Oli tärkeää, että osallistujat ymmärsivät merkityksensä osana kehittämistyötä. Yksilölliset kokemukset ovat arvokkaita kehittämistyössä.

Kirjoitin ylös tärkeimpiä ajatuksia keskustellessani satunnaisesti tapaamieni asiantuntijoiden kanssa. Olen luetellut heidän aiemmin raportissani. Valokuvasin taidetyöskentelyn tuotoksia työskentelyn jälkeen tuotoksen kuvittamista ja dokumentointia varten.

5.3 Kehittämismenetelmien ja materiaalin arviointi

Kokeilevan toiminnan ja kehittämisryhmien käyttäminen oli onnistunut valinta. Osallistujat olivat nuoria ja arvionsa mukaan tarpeeksi lähellä rippileiriään osataksaan arvioida miten käytetyt menetelmät olisivat vaikuttaneet heihin rippikoulun aikana. Nuorisotyölinja, eli toinen kehitysryhmäni, työskentelee tiiviisti rippikouluikäisten nuorten kanssa ja tuntee heidän ajatusmaailmansa ja elämänvaiheensa sitäkin kautta.

Kokeileva toiminta ja kehitysryhmien käyttö kehittyi matkan varrella. Sain palautetta työskentelyistä ja kokemusta niiden ohjaamisesta erilaisten osallistujien kanssa. Käyttämäni kehittämisen menetelmät tuottivat sellaista tietoa mitä tarvitsin. Kehittämistoiminnan moniulotteisuus oli jatkuvasti nähtävissä. Työskentelyiden alkuvalmistelut, purut, reflektoinnit ja työstettävien materiaalien hankkimiseen käytetty aika ja raha näkyivät vasta kokeilevan toiminnan aikana. Valmistettavaa työtä oli enemmän kuin aluksi arvelin.

Suunnitellut ja suunnittelemattomat konsultointikeskustelut veivät työtä eteenpäin ja avasivat uusia näkökulmia. Eri alojen ammattilaiset rikastuttivat varsinkin eettistä pohdintaa ja kuvataidepajan käytännön toteutusta. SEKL:n rippikoulutyön johtajan ja nuorisotyönjohtajan konsultointi piti kehittämishankkeen kiinni toimeksiannossa.

Opinnäytetyöpäiväkirja, muistiinpanot ja sähköpostit antoivat hyvän pohjan raportin kirjoittamiseen ja liittivät pitkän prosessin vaiheet toisiinsa. Materiaali oli riittävää ja tarpeen mukaista. Kehittämisryhmän keskusteluiden pohjana käyttämäni lomake antoi rakenteen keskusteluista syntyneelle materiaalille, jonka käyttö olisi muuten ollut raskasta.

6 LÖYTÖRETKI KOHTI KAIKKIVALTIASTA OHJELMA JA OPAS TUOTOKSENA

6.1 Oppaan ulkoasu ja käyttö

Tuotoksena ovat ohjelma ja opas joka on selattavissa joko sähköisesti pdf-tiedostona tai painettuna vihkosena. Opas sisältää johdannon, käytännön huomioita ohjelman käyttäjälle, taulukon josta näkyy koko kahdeksan päivän ohjelma, yksityiskohtaisen ohjeistuksen jokaisesta työskentelystä erikseen sekä soitolistasuosituksia ja muita ohjeita. Tuotos löytyy kokonaisuudessaan raportin liitteistä.

Materiaalin ulkoasu on innostava ja inspiroiva. Käytin kuvittamiseen kokeiluvaiheessa otettuja valokuvia ja tein sivuista värikkäitä ja miellyttäviä lukea. Teetätin materiaalista vihon, koska painettua materiaalia on helpompi käyttää ja selata. Se erottaa materiaalin monista muista jotka ovat löydettävissä vain internetistä. Teksti on tiiviisti kirjoitettu. Ulkoasu suuntaa materiaalia sen kohderyhmälle eli nuorille, vaikka menetelmiä voi käyttää sovellettuna kaiken ikäisten kanssa. Tarkistin ulkoasun ja muut yksityiskohdat toimeksiantajan kanssa.

Aion markkinoida tuotosta toimeksiantajan ulkopuolelle heidän luvallaan, koska toimeksiantajan käytössä ohjelma toteutetaan kerran vuodessa. Rippikoulujen valtakunnallisen yhdenmukaisuuden vuoksi tuotos sopii kaikille rippikoululeireille käytettäväksi joko osina tai kokonaisuutena. Toimeksiantaja tukee levittämistä. Suurinta osaa päiväkohtaisista työskentelyistä voi käyttää omana kokonaisuutenaan, ainoastaan synty ja sovitut työskentelyt ei voida erottaa toisistaan. Yhdistelemällä yksittäisiä työskentelyitä saadaan lyhemmille leireille toimivia ohjelmia.

6.2 Ohjelma

Esittelen ohjelman tällä sivulla taulukkona, jossa jokaisen päivän ohjelma on lyhyesti eriteltynä. Jokaisesta teemasta on orientaatio, työskentely ja purku. Teemat ohjeistuksineen on esitelty yksittäin omalla sivullaan tuotoksessa. Työskentelyssä on käytetty hyödyksi kirjallisuutta toiminnallisista menetelmistä ja taiteellisista menetelmistä, mutta paria poikkeusta lukuun ottamatta menetelmät ovat itse keksimiäni tai hyvin yleisesti käytettyjä, kuten akvarellimaalaus.

Teemat	Orientaatio	Työskentely	Purku
Minä ja Jumala?	Hiljainen rukousrinki	Oma tie Jumalan luo	Töiden esittely
Rukous	Kuunteluharjoitus	Rukouskoru	Töiden esittely, rukous
Synti	Kuvakortit	Synnin kuvaaminen mustalle kankaalle	Musiikin kuuntelu ja pääsiäisvirsi
Sovitus	Kokemuksellinen harjoitus mustalla kankaalla, rukouskirje	Akvarellimaalaus tai muovailu aiheesta ”pimeydestä valoon”	Töiden esittely
Minäkuva	Sadutus, runo ja psalmi 139 rukouksena	Abstrakti minäkuva sekatekniikalla	Töiden esittely, musiikin kuuntelu
Lähimmäisen rakkaus	Höyhentanssi	Ilahduttavaa taidetta muille leiriläisille	Toiminnallinen rukous lähimmäisten puolesta
Ehtoollinen	Mielikuvaharjoitus	Leipäveistos aiheesta ”Minä olen elämän leipä”	Töiden esittely
Jeesus – Ihminen ja Jumala	Post-It aivorihi	Installaatio aiheesta Jeesus	Töiden esittely

Taulukko 2. Kuvataidepajan ohjelma.

Orientaation tarkoituksena on auttaa hiljentymistä ja keskittymistä, sekä herättää ajatuksia ja tunteita päivän aiheen ympäriltä. Orientaatioon kuuluu yhteinen aloitusrukous joka toteutetaan erilaisilla tavoilla. Orientaatiovaiheen kesto on noin 5-15 minuuttia. Työskentelyvaiheessa työstetään päivän aihetta jonkin kuvataiteen keinoin käyttämällä monipuolisesti erilaisia työskentelytapoja ja materiaaleja. Tämä vaihe kestää noin tunnin. Purkuvaiheessa osallistujilla on mahdollisuus kertoa omasta työstään ja jakaa tunteita ja ajatuksia joita työskentely herätti. Purkuun saattaa kuulua myös lyhyt hiljentymisen tai laulu. Usein purku loppuu päivän aiheeseen sopivan Raamatun jakeen lukemiseen. Purkuvaihe kestää noin 15–20 minuuttia. Teemat ovat rippikoulun yleisiä teemoja jotka on muotoiltu toimeksiantajan rippileirin päiväteemojen mukaisesti.

7 POHDINTA JA ARVIONTI

7.1 Tuotoksen ja opinnäytetyön arviointi

Tietoperustan arviointi

Tietopohja on jaettu kahteen lukuun. Luku 3 esittelee teoreettista, taustalla vaikuttavaa tietoa nuoruudesta, kristillisestä kasvatuksesta ja rippileiristä. Luku 4 sisältää työskentelytilanteisiin vaikuttavaa tietoa ryhmistä ja taidemenetelmistä. Luvun kolme tieto oli tukenani opinnäytetyön kohdentamisessa ja suurten viitekehysten ymmärtämisessä. Luku neljä auttoi hiomaan tuotosta ja arvioimaan tilanteita toteutusvaiheessa. Tietoperusta on tiivis kokonaisuus jonka teemat kiinnittyvät toisiinsa tuotoksessa.

Monet lähdeosteosten kirjoittajista kirjoittavat pitkän käytännön kokemuksen pohjalta. He ovat oman alansa ammattilaisia, eivät tutkijoita. Olen etsinyt myös tutkimustietoa vahvistamaan tietoperustaani, mutta ammattilaisten kokemukset antavat kehittämistyöhön arvokasta näkökulmaa. Tuotosta käytetään siellä, missä asiat tapahtuvat, joten on perusteltua että teoria nousee kokemuksesta. Suomalainen rippikoulu on ainutlaatuinen konsepti. Keskityin suomalaisiin kirjoittajiin ja löysin alan tärkeimmät lähteet. Tietoperusta rakentui päällekkäin toteutuksen kanssa ja vastasi tarpeeseeni. Tietoperusta on riittävä ja perusteltu sosionomin kehittämistyöhön.

Sosiaalialan ammattilaisen näkökulmaa edustavat tietoperustassa menetelmäosaaminen, ryhmänohjaaminen ja elämänvaiheiden ymmärtäminen aikamme yhteiskunnan kontekstissa. Rajapinnalla työskentely kristillisen kasvatuksen ja taidemenetelmien kanssa on avartanut sosionomin toimintakenttääni ja kiinnittänyt minut moniammatilliseen yhteistyöhön.

Tuotoksen arviointi

Tuotoksen tavoitteena oli, että menetelmät ja ohjelma kokonaisuudessaan ottavat huomioon nuorten elämänvaiheen sekä psyykkisessä, sosiaalisessa, fyysi-

sessä että uskonnollisessa kehityksessä. Rippikoulua käyvät noin 15-vuotiaat nuoret ovat yleisesti uskonnollisessa kehityksessään vaiheessa, jossa he pohtivat syvästi elämäntarkoitusta ja hengellisiä asioita. David Hay pitää parhaana tapana kannustaa heitä kyselyyn ja pohdintaan turvallisessa ympäristössä (Tuominen 2005, 35–37). Sain toistuvasti hyvää palautetta siitä, että kuvataidepajan työskentely perustuu vapaaehtoisuuteen. Jakamiseen ei painosteta ja harjoitukset voi tehdä omasta lähtökohdastaan pohtien. Vapaaehtoisuudesta huolimatta vain harvoin kukaan kieltäytyi tai jättäytyi pois. Turvallisen tunnelman luominen onnistui.

Nuori käy läpi itsenäistymistä ja identiteetin muodostamista, johon muuttuva ajattelu, ulkoinen olemus ja sosiaaliset suhteet kotiin ja kavereihin häntä vievät (Dunderfelt 1999, 92–95). Kehitysryhmät kokivat että työskentelyt, varsinkin teemat Minä ja Jumala ja Minäkuva, selkeyttivät osallistujien identiteettiä ja tarjosivat välineitä oman tien ja minuuden pohtimiseen. Oman itsensä tutkiminen jätti osallistujille positiivisen kokemuksen.

Yksi osallistuja koki saaneensa luotua kuvan keinoin sisäistä maailmaa eteensä, jolloin sitä oli turvallista ja rakentavaa tarkastella. Toinen osallistuja oli turhautunut ensimmäisen menetelmäkokeilun jälkeen, mutta kertoi myöhemmin, että olikin päässyt puskemaan omien rajojensa läpi ja tulleen näkemään itsensä selvemmin ja uudella tavalla. Luova toiminta mahdollistaa antautumisen tunteille ja tiedostamattomalla tasolla olevien rakenteiden tiedostamisen (Tammi 2011, 53).

Kokeiluihin ei osallistunut nuoria joilla ei ole kristillistä vakaumusta, joten en tiedä miten menetelmät vaikuttaisivat sellaiseen henkilöön. Osa ryhmien jäsenistä kuitenkin on löytänyt kristillisen vakaumuksen hiljattain tai rippileirin jälkeen ja keskusteluissa tuli ilmi, että taidetyöskentelyiden kaltaiset kokemukset olisivat avanneet heille kristillisen uskon sisältöjä rippileirillä.

Kuvataidepajassa ei tehdä opetusta vaan pohditaan. Tämä tekee tuotoksesta rippileiriä tukevat kokonaisuuden, sillä ilman rippileirin viitekehystä työskentelyä olisi tavoitteiden mukaisesti vaikeaa toteuttaa. Menetelmäkokeilujen, kehitys-

ryhmäkeskustelujen ja palautteen keräämisen jälkeen näyttää siltä, että tuotos vastaa tavoitteita ja toimeksiantajan tarvetta. Kokemuksellisella tavalla työskentely tukee kristillistä kasvatusta ja täydentää rippikoulun sisältöjen ymmärtämistä ja niiden pohtimista oman elämän ja uskon tasolla. Toimeksiantaja arvioi tuotosta onnistuneeksi. Sain hyvää palautetta tuotoksen ulkomuodosta ja käytettävyydestä.

Toteutuksen arviointi

Kehittämishankkeen tavoitteena oli kehittää Kansanlähetyksen Nuortenmaailman rippileiritoimintaa. Olen kehittänyt luovan rippileirin kuvataidepajaan ohjelman joka tukee kristillistä kasvatusta ja vastaa uusimpiin vaatimuksiin rippikoulun pedagogisista menetelmistä. Tietopohjani ottaa monipuolisesti huomioon rippikouluun liittyviä ilmiöitä, kuten nuoruuden ja ryhmätoiminnan. Opas varmistaa työn käytettävyyden toimeksiantajan organisaatiossa. Päättelen, että tavoite on saavutettu ja toteutus on onnistunut.

Toimeksiantaja, toimintaympäristö sekä hengellinen ja taiteellinen orientaatio ovat minulle tuttuja, joten kykenin työskentelemään oma-aloitteisesti. Yhteydenpito toimeksiantajaan oli välillä vähäistä välimatkan takia, mutta harjoittelujakso Kansanlähetysohjelmaa mahdollisti toteutusvaiheessa tiiviin vuorovaikutuksen. Tapasin toimeksiantajan edustaja silti melko säännöllisesti ja tiedon kulku sujui kohtuullisesti. Harjoittelujakso myös rytmitti kehittämishankkeen aikataulun niin, että prosessi eteni sujuvasti. Toteutus eteni aikataulussa.

Pidin kehittämistyötäni aktiivisesti esillä ja sen ansiosta prosessia on kommentoitu ja tarkasteltu useista näkökulmista. Toimin kehittämishankkeessa selkeässä johtoroolissa ja sain neuvoja kun tarvitsin sitä. Yhteistyön onnistumista toimeksiantajan kanssa kuvaa tuotoksen kiinteä yhteys kehittämistehtävään ja kehittämistavoitteen toteutuminen. Tiedon hakeminen tapahtui suurelta osin tarpeen perusteella ja eri alojen ammattilaisten konsultointi auttoi minua tunnistamaan tärkeimmät lähteet.

7.2 Oma oppiminen ja ammatillinen kasvu

Talentian puheenvuorossa sosionomien osaamisalueista (2014, 2) sosionomin ydiosaamiseen luetaan yksilöiden ja yhteisöjen voimavarojen kartoittaminen ja käyttöönottoaminen. Lisäksi korostetaan esimerkiksi ohjausta ja dialogisuutta. Tässä kehittämishankkeessa olen opiskellut ohjausta sekä tietoperustassa että käytännön kehittämistyössä. Olen pyytänyt ja saanut palautetta omasta tavastani ohjata ja kehittänyt sitä dialogisempaan suuntaan. Palaute- ja kehittämis-keskusteluissani olen pyrkinyt dialogisuuteen sekä toimeksiantajan että kehitysrhyhmien kanssa. Luovuus on voimavara jonka käyttöä arvostetaan koko ajan enemmän. Opinnäytetyöni nostaa luovuuden esiin sekä yksilön että yhteisön voimavarana ja tukee sen käyttämiseen. Kuvataidepajan työskentelyt on rakennettu sellaisiksi, että yksilöiden voimavarat ja vahvuudet korostuvat ja kirkastuvat. He voivat nähdä ajattelunsa ja kasvuprosessinsa ainutlaatuisina ja arvokkaina.

Kehittämistyössä olen ottanut projektinjohtajan roolin ja vienyt työtä eteenpäin vaihtelevissa olosuhteissa. Olen käynyt pohdintaa työni mielekkyydestä ja arvioinut sitä muiden kanssa. Olen vahvistunut kestämaan pitkän prosessin erilaisia vaiheita. Organisointi ja johtaminen ovat tärkeitä taitoja sosionomille. Ne ovat myös alueita joilla erityisesti olen halunnut kehittää itseäni tulevaisuutta varten. Olen löytänyt voimavaroja ja välineitä työn organisoimiseen. Olen kasvanut johtajana seuraamalla nuorisotyön ammattilaisten johtamista ja työyhteisöjä, sekä johtamalla itse omaa projektiani. Valitsemani aihe on omalaatuinen eikä siitä sellaisenaan ole juuri kirjoitettu Suomessa. Sen takia olen myös oppinut perustelemaan valintojani ja keräämään lisää tietoa opinnäytetyötäni koskevasta aiheesta. Oma tietoperustani on kasvanut.

7.3 Eettinen pohdinta

Eettinen pohdinta on sekä kristillisellä kentällä että sosionomin arjessa jatkuvasti läsnä. Talentian oppaassa (2013, 7–8) ihmisarvo, itsemääräämisoikeus ja

luottamuksellisuus ovat ratkaisevia tekijöitä. Oma pohdintani tämän opinnäytetyöprosessin aikana onkin usein käsitellyt näitä teemoja käytännön tilanteissa. Projektiin lähtiessäni suuntaviivojani ovat olleet osallistujien vapaaehtoisuus ja tasavertaisuus sekä herkkyyys hengellisten asioiden käsittelyssä.

Taiteellisia menetelmiä käytettäessä luottamuksellisuuden takaaminen perustuu ryhmän yhteiseen sopimukseen. Vastasin ohjaajana ryhmähengen kehittymisestä turvalliseksi. Ryhmän asioista puhumista ryhmän ulkopuolella ei voi täysin hallita, mutta ohjaajana vastuutin nuoria salassapitoon ja luottamukseen. Joskus ohjaajan on myös puututtava liian syvälle osallistujan elämään menevään pohdintaan ja suojeltava osallistujan työskentelyä ryhmäläisiltä tai joskus itseltäänkin. Opettelin oman osaamiseni rajoja huomatakseni milloin tilanne vaatii erilaista ammatillista osaamista.

Itsemääräämisoikeuden raja tulee näkyväksi tilanteessa, jossa omasta työstä kerrotaan muille. Uusi tilanne voi jännittää tutussakin ryhmässä. Joskus osallistujaa piti rohkaista, vaikka hän ei osannut pyytää sitä. Osallistuja voi myös kokea kannustamisen painostavana ja ahdistua sitä, että omia tunteja on ”pakko” avata. Lukeakseni osallistujia tarkkailin heitä yhtä aikaa, sillä he tunsivat toisensa erittäin hyvin. Joskus toinen ryhmäläinen rohkaisti onnistuneesti ujompa kertomaan työstään kun minä en uskaltanut kehottaa häntä siihen. Tärkeintä oli asettaa osallistujien paras työskentelyn onnistumisen edelle.

Kokeillessani menetelmiä asuin samassa pihapiirissä opiskelijoiden kanssa ja suhteeni heihin henkilöinä muodostuivat luonnollisesti eritasoisiksi. Kaveruuden ja sisäpiirihuumorin vaikutusten arvioiminen ja niiden neutralisointi yhteisestä työskentelystä on vaativa ja tärkeä tehtävä, sillä osallistujien tasavertainen kohtelu on välttämätöntä onnistuneelle työpajalle. Läheiset kaverit osallistujina voivat myös kokea, että ohjaaja kohdistaa heihin erityisiä odotuksia.

Hengellinen orientaatio on eettisesti aina oma lukunsa. Olen luonut turvallisuutta hengellisten asioiden käsittelyyn yhdistämällä tuotoksen vahvasti rippileirin teemoihin ja opetukseen. Läpinäkyvyys ja eettisyys tulevat siitä, että nuoret työstävät samaa aihetta eri tilanteissa usean ohjaajan kanssa ja pohtivat sitä

kriittisesti koko leirin kesken. En ole tekemässä omaa suljettua juttuani vaan arvioitavissa ja nähtävissä olevaa kristillisen kasvatuksen tukemista. Kuvataidepajan avoimeen pohdintaan varustava ja kannustava suunta on eettisesti mielestäni helposti perusteltavissa. Terve, aito kristillisyyss synny pakottamalla ja tämä ohjelma edustaa rehellisesti sitä mielipidettä.

Tiedonkeräämisprosessi ei tuottanut eettistä pohdintaa, sillä toiminnallisen opinnäytetyön materiaalia kuten haastatteluja ja palautteita voidaan käyttää hyvin viitteellisesti paljastamatta arkoja yksityiskohtia. Ainoastaan tuotosten kuvaaminen omaa tuotostani varten vaati luvan pyytämistä ja harkintaa.

LÄHTEET

Aalto, M. 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Tampere. Tammer-Paino oy.

Aaltonen, H. 2012. Kasvamme yhdessä. Kristillinen kasvatus nro. 4/12. Viitattu 31.1.2015 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/042E98500E54B13AC22577290025E253/\\$FILE/KK_4_2012.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/042E98500E54B13AC22577290025E253/$FILE/KK_4_2012.pdf)

Aarnio, P. & Vuorinen, R. 1991. 3. painos. Vuorovaikutus ja yhteistyö. Ryhmätyön opas. Jyväskylä. Gummerus.

Ahonen-Eerikäinen, H. 1996a. Psykososiaalinen työ ja terapeutin taide. Teoksessa H, Ahonen-Eerikäinen. (toim.) 1996, Taide psykososiaalisen työn välineenä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B: Selosteita ja opetusmateriaalia, 2. Pieksämäki: Raamattutalo, 9-14.

Ahonen-Eerikäinen, H. 1996b. Esikoululaisten luova toiminta päiväkodissa – terapeutin väylä oppimiseen. Teoksessa H, Ahonen-Eerikäinen. (toim.) 1996. Taide psykososiaalisen työn välineenä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B: Selosteita ja opetusmateriaalia, 2. Pieksämäki: Raamattutalo, 157–167.

Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Nurmi, J., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki. WSOY.

Ahokas, M. 2013. Ryhmät ja niiden väliset suhteet. Teoksessa M. Ahokas, A.R.Lahikainen, A. Pirttilä-Backman & E. Suoninen. (toim.) 2013. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: SanomaPro, 185–142.

Autio, M. & Kiilunen, K. 2005. Rippikoulun ydinkohdat. Jyväskylä. Gummerus.

Chaugalai, M. 2009. Puhetta Jumalasta vai puhetta Jumalan kanssa? Rippikoulun hengellinen elämä. Teoksessa T, Innanen. & K, Niemelä. (toim.) 2009. Rippikoulun Todellisuus. Porvoo: Bookwell, 112–127.

Dunderfelt, T. 1990. Elämänkaari psykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki. WSOY.

Ekström, L., Leppämäki, P. & Vilén, M. 2008. 3. painos. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki. WSOY.

Huhanantti, S. 2012. Isoset ja opiskelijat 2000-luvun rippikoulussa. Artikkelipinnäytetyö isotoiminnan kehityksestä ja kirkon nuorisotyöhjaajaopiskelijoiden ammatillisesta identiteetistä rippikoulukontekstissa. Opinnäytetyö YAMK. sosionomi. Diakonia Ammattikorkeakoulu. Järvenpää.

Huovinen, E. 2005. Upoamaton laiva. Teoksessa T.Paananen & H. Tuominen. (toim.) 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 13–20.

Huttunen, T. & Kalliainen, E. 2005. Ennen meitä – 100 vuotta kristillistä nuorisotyötä. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen. (toim.) 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 295–310.

Issakainen, T., Lehto, J. & Metsätähti, S. 2007. Elämä kutsuu. Matkakumppani tiellä aikuiseen uskoon. Jyväskylä. Gummerus.

Julin, T. 1998. Kasvamisen esteistä. Teoksessa Ryhmän voima ja viisaus. 40 vuotta ihmissuhdetaitojen opiskelua ryhmämenetelmin. Jyväskylä: Gummerus, 56–58.

Kaiku-työhyvinvointipalvelut. 2006. Pieni kirja minusta. Viitattu 7.3.2015
<http://www.ttl.fi/partner/thf/vinkit/sivut/default.aspx>

Karlsson, L. 2005. Sadutus. Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Jyväskylä. Ps-kustannus.

Kilpeläinen, A. 2009. Nuoren jumalakäsityksen muuttuminen rippikoulussa. Teoksessa T, Innanen. & K, Niemelä. (toim.) 2009. Rippikoulun Todellisuus. Porvoo: Bookwell, 266–287.

Kirkkohallitus. 2012. Nuoret seurakuntalaisina. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisu- ja 6/2012. Helsinki. Pekan Offset.

Kirkkohallitus/ Lapsi- ja Nuorisotyö. 2004. Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio, visio ja strategia 2010. Suomen ev.lut kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2004:3. Helsinki

Kivelä, V. & Lempinen, J. 2009. Arki hallintaan. Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turenki. Jaarli Oy.

Knill, P. 1999. Soul nourishment, or the intermodal language of imagination. Teoksessa E. Levine & S. Levine. (toim.) 1999. Foundations of expressive art therapy. Theoretical and clinical perspectives. Athanaeum press. Gateshead, Tyne and Wear. 37-52.

Krappe, J., Parkkinen, T. & Sinisalo-Juha, E. 2013. Tavarat taskuissa. Nuorten ryhmäohjauksen taidelähtöisiä menetelmiä. MIMO-projekti 2010-2013. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 83. Kaarina. Winbase Oy.

Känkänen, P. 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa – kohti tilaa ja kokemuksia. Tampere. Juvenes Print Oy.

Lahikainen, A. R. 2013. Minuuden sosiaalinen rakentuminen. Teoksessa M. Ahokas, A.R.Lahikainen, A. Pirttilä-Backman & E. Suoninen. (toim.) 2013. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: SanomaPro, 89–140.

Laine, P. 2012. Luovuutta työhön. Taidelähtöiset menetelmät työhyvinvoinnin ja työnohjauksen välineinä. Kuopio. UniPress.

Launonen, P. 2007. Nuorisotyön oppikirja. ”Nuorisotyötä on tehtävä”. Kirkon nuorisotyö – hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Julkaisija Nuortenkeskus. Viitattu 29.1.2015
<http://www.nuortenkeskus.fi/binary/file/-/fid/390>

Lindström, A. 2004. Tiimityön prosessi. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P, Saarainen. (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 205–216.

Linnossuo, O. 2011. Ekspressiivisen taidetyöskentelyn menetelmäkurssi. Teoksessa A, Kuuskasjärvi., O, Linnossuo & J, Sutinen. (toim.) 2011. Taidetyöskentely arjen näyttämöillä. Teoriaa, menetelmiä ja sovelluksia. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 53. Tampere: Juvenes Print Oy, 80–91.

Mustajärvi, R. 1998. Ryhmä oman itsen löytämistä tukemassa. Teoksessa Ryhmän voima ja viisaus. 40 vuotta ihmissuhdetaitojen opiskelua ryhmämenetelmin. Jyväskylä: Gummerus, 54–55.

Mäkinen, A. 2012. Lattiakuvat 3. Nuorille ja aikuisille. Saarijärvi. Offset

Nel, M. 2005. Why Theology? It Is Only Youth Ministry. Julkaistu Journal of youth and Theology, vol 4 n 1 2005. International Association for the Study of Youth Ministry. 9-22.

Niemelä, K. 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja ;99. Jyväskylä: Gummerus.

Niemistö, R. 2004. Aikuinen nuorten ryhmän ohjaajana. Teoksessa H. Aaltonen., L. Pruuki. & P. Saarainen. (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 69–101.

Nuortenmaailma. 2015. Rippileirit. Viitattu 21.4.2015 <http://nm.fi/riparit/>

Poisuo, P. & Rissanen, A. 1998. Rippikoulun suunnittelu. Teoksessa A. Rissanen. (toim.) 1998. Kartalla: Rippikoulun käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 193–237.

Pruuki, H. 2004. Vuorovaikutustilanteiden mahdollisuudet ja ansat rippikoulutyössä. Teoksessa H. Aaltonen., L. Pruuki. & P. Saarainen. (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 147–166.

Pruuki, H. & Pruuki, L. 2005. Löytöretki. Rippikouluohjaajien opas. 2. painos. Jyväskylä. Gummerus.

Pruuki, L. 2009. Miten Rippikoulussa opetetaan. Teoksessa T. Innanen. & K. Niemelä. (toim.) 2009. Rippikoulun Todellisuus. Porvoo: Bookwell, 61–77.

Pruuki, L. & Tirri, K. 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen. (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 35–55.

Puolimatka T. 2005. Aktiivinen oppija oppii. Teoksessa Paananen T. & Tuominen H. (toim.) 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 180–195

Pyhä Raamattu. Käännös 1992. Raamattutalo. Pieksämäki

Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä-usko-rukous. Porvoo: Kirkkohallitus.

Rogers, N. 1999. The creative connection: a holistic expressive arts process. Teoksessa E. Levine & S. Levine. 1999. Foundations of expressive art therapy. Theoretical and clinical perspectives. Athanaeum press. Gateshead, Tyne and Wear. 113-132.

Räsänen, A. 2004. Usko itsenäistyvän nuoren elämässä. Teoksessa H. Aaltonen., L. Pruuki. & P. Saarainen. (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 103-128.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun Ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Saarainen, P. 2004. Ryhmän näkyvä ja näkymätön todellisuus. Teoksessa H. Aaltonen., L. Pruuki. & P. Saarainen. (toim.) 2004. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 131–145.

Sinkkonen, J. 2010. Nuoruusikä. Helsinki. WSOY.

Sinisalo-Juha, E. 2013. Työskentely nuorten ryhmien kanssa. Teoksessa J. Krappe., T. Parkkinen. & E. Sinisalo-Juhan. (toim.) 2013. Tavarat taskuissa. Nuorten ryhmäohjauksen taidelähtöisiä menetelmiä. MIMO-projekti 2010–2013. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 83. Kaarina: Winbase Oy, 8-17.

Suomen evankelis-luterilainen Kansanlähetys. Kansanlähetyksen historia. Viitattu 24.2.2015 <http://sekl.fi/suomen-evangelisluterilainen-kansanlahetys/historia>

Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys. 2011. Kansanlähetyksen ohjelma. viitattu 21.4.2015 http://wp.sekl.fi/seklisivu/wp-content/uploads/sites/49/2015/02/OHJELMA_-03_09_2011.pdf

Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys. 2015. Toimintasuunnitelma 2015.

Suomen ev.lut. kirkko. Mitä on rippikoulu. Viitattu 21.1.2015
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7?OpenDocument&lang=FI>

Soanjärvi, K. 2014. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Kasvatus ja aika nro 3/14. Saatavissa myös: http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=639

Talentia. 2014. Sosionomien (AMK) opinnoista ja osaamisesta. Sosiaalialan ammattikorkeakouluttajien kommentteja sosionomien (AMK) opinnoista ja osaamisesta opetussuunnitelmien perusteella. Viitattu 28.2.2015
http://www.talentia.fi/files/3798/SOSIONOMIEN_AMK_OSAAMISESTA_I_11062014.pdf

Talentia. 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. 6. painos. Helsinki. Saatavissa myös: http://www.talentia.fi/files/558/Etiikkaopas_2013_net.pdf

Tamm, M. 1988. Lasten ja nuorten uskonnollinen maailma. Helsinki. Miktor.

Tammi, T. 2011. Ekspressiivinen taidetyöskentely. Teoksessa A, Kuukasjärvi., O, Linnossuo & J, Sutinen. (toim.) 2011. Taidetyöskentely arjen näyttämöillä. Teoriaa, menetelmiä ja sovelluksia. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 53. Tampere: Juvenes Print Oy, 49–57.

Toikka & Rantanen. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. painos. Tampere. Juvenes Print Oy.

Tuckman, B. 1965. Developmental sequences in small groups. Psychological Bulletin Vol. 63, Number 6, 384–399.

Tuominen, H. Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti. 2005. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen. (toim.) 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 35–52.

Vehviläinen, S. 2001. Ohjaus vuorovaikutuksena. Helsinki: Gaudeamus.

Vinko, T. 2012. Tulevaisuuden toivo kasvaa turvassa. Kristillinen kasvatus nro 2-3/12. Saatavissa myös: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/042E98500E54B13AC22577290025E253/\\$FILE/KK_3_4.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/042E98500E54B13AC22577290025E253/$FILE/KK_3_4.pdf)

Lomake kehittämisryhmäkeskustelun pohjaksi

1. Päällimmäiset ajatukset ja tunteet
2. Orientaatio (eri osat jos niitä oli monta)
3. Alkurukous
4. Työskentely
5. Purku
6. Ohjaajan työskentely
7. Musiikki
8. Materiaalit
9. Tunnelma
10. Muuta

Kuvataiteellisia menetelmiä rippikoulun teemojen tueksi –

Löytöretki kohti Kaikkivalttiasta

Moi!

Olet saattamassa toisia Pyhän äärelle, kohtaamaan kaikkivaltiaista, ikuista Jumalaa. Onneksi olkoon ja onnea matkaan! Taide on aina ollut keino saattaa sisäinen tai näkymätön todellisuus koettavaan muotoon. Sen keinoin löydämme itsestämme jotain syvempää ja pääsemme näkemään asioita, jotka eivät tule helposti esiin. Rohkaisen sinua antautumaan samaan etsintään, johon olet johdattamassa muita. Ole ensimmäinen kokemassa ja innostumassa. Työntekijälle menetelmäkirja voi olla vain yksi väline lisää siinä samassa työssä, jota tehdään vuodesta toiseen, mutta nuorelle joku työskentely voi olla ensimmäinen aito kohtaaminen Jumalan kanssa. Toivon, että tämän kirjan työskentelyissä kaikilla olisi vapaus rehellisesti ilmaista sekä riemua että pettymystä, kertoa epäuskosta ja jakaa uskoa. Ei siksi, että sillä ei olisi väliä, vaan siksi, että avoimuus on ensimmäinen askel oikeaan suuntaan. Haastan sinua luottamaan ja katsomaan kun Kaikkivaltias tekee työn.

Mene, luo ja palvele lähimmäistäsi iloiten!

Kati Förbom

Turussa 22.4.2015

Tämä ohjelma ja opas on tehty Turun Ammattikorkeakoulun Sosiaalialan opinnäytetyönä Suomen ev.lut. Kansanlähetykselle.

Käytännön asioita

Seuraavaksi kerron asioita, jotka on hyvä tietää ennen työskentelyn aloittamista. Opas sisältää ohjelman taulukkona, työskentelyt ja sen jälkeen tulostettavat materiaalit, työskentelyiden soittolistat ja kirjallisuussuosituksia taiteellisista ja toiminnallisista menetelmistä kiinnostuneille. Jokainen soittolista kestää noin tunnin. Musiikki löytyy Spotifysta, johon on myös kätevää koota sopiva lista itselle. Soittolista on suositus jonka olen rakentanut oman harkintani mukaan.

Kirjan työskentelyt tehdään pitkälti hiljaisuudessa, joko täydessä hiljaisuudessa tai vain ollen puhumatta. Hiljaisuus itsessään on voimakas elementti ja voi vaatia opettelemista. Puutu häiriöihin hellästi heti kun ne tulevat ja ohjaa omalla esimerkilläsi. Hetket, joiden aikana puhutaan, on mainittu erikseen. Jokaisen työskentelyn suojaksi on sovittava jo alussa, ettei muiden työskentelyä tai tuotoksia kommentoida paitsi silloin kun siihen annetaan lupa. Menetelmät eivät ole kuvaamataidon opettamista eivätkä tuotoksetkaan näin ollen arvioinnin alaisia. Kaikille on aina annettava tilaisuus kieltäytyä kertomasta työstään tai osallistumasta työskentelyn toiminnallisiin vaiheisiin. Ole herkkä ja tarjoudu juttelemaan työskentelystä jälkeenpäin jos siihen on tarvetta.

Oppaan työskentelyt on kirjoitettu rippikoulun opetuksen tueksi, joten jos käytät menetelmiä jossain muussa yhteydessä varmista, että osallistujilla on riittävä tietopohja työskentelyyn. Esimerkiksi rukoileminen käytännössä voi olla aivan uusi asia, puhumattakaan Jeesuksen persoonasta ja olemuksesta. Pidä Raamattua mukana työskentelyissä. Lisää tietopohjaa työskentelyille saa tarvittaessa myös opinnäytetyöstäni, joka löytyy oppaan nimellä Theseuksesta.

Ota huomioon, että valmistautuminen ja tarvikkeiden asetteleminen kauniisti vaatii paljon aikaa. Kaikkien aistien hyödyntäminen on tärkeä osa työskentelyä, jonka takia työskentelyyn on varattava aina asianmukainen paikka ja rekvisiitta. Huolimattomasti kasaan heitetty työskentelyympäristö syö osallistujien motivaatiota. Ota mahdollisuuksien mukaan lattiatyynyjä tai muita istuma-aluksia vaihtoehtoiseksi työskentelypaikaksi. Etenkin ringissä istumista sisältävät harjoitukset ovat tunnelmaltaan läheisempiä ja rennompia lattialla kuin pöydän ääressä.

Työskentelyiden tarvikelistat löytyvät teemakohtaisesti eri sivuilta. Asetteluesineet tarkoittavat kaikkea mitä ei liimata tai muuten työstetä. Kerää pieniä leluja ja esineitä, kiviä, simpukoita, käpyjä, nauloja, koruja, mitä vain keksit ja löydät. Koristeluvälineisiin voit varata paljetteja, glitteriä, nauhoja, serpentiiniä, tarroja, erilaisia papereita, kankaita, lehtileikkeitä, kuvioleikkureita, lankoja, helmiä, puun palasia, liimattavia asioita jne. Käytä maalauksessa ja muotoilussa mahdollisimman laadukkaita taidetarvikkeita että työskentely olisi mielekästä. Hyvät kuvakortit ja siirrettäviä kirjaimia löytyy peleistä, kuten Dixit ja Scrabble. Lautapeleissä on muutenkin hauska muotomaailma, jota kannattaa hyödyntää. Kun ohjeissa kirjoitetaan jotain itselle tai tulostetaan esimerkiksi psalmi rukoukseksi, käytä kauniinvärisiä korttipahveja tai muuta inspiroivaa pohjaksi. Kaiken jaettavan olisi hyvä olla mukavaa katsella. Lahjat myös lähentävät ja rohkaisevat.

Menetelmäohjelma

teema	orientaatio	työskentely	purku
Minä ja Jumala?	Hiljainen rukousrinki	Oma hahmo ja tie Jumalan luo asetelmana	Osallistujat saavat halutessaan kertoa omasta työstään
Rukous	Paritehtävä, omista ajatuksista ja toiveista kertominen	Oman rukouksen kuvaaminen helminauhana/koruna	Fiiliskierros ja rukous tuotoksen pohjalta
Synti	Kuvakortit	Koruompelu tai maalaaminen yhteiselle mustalle kankaalle	Pohdiskelu musiikin kanssa ja kokemuksellinen ilosanoma
Sovitus	Kokemuksellinen kertominen sovitukselta mustan kankaan avulla	Akvarellimaalaus tai veistos aiheesta sovitus	Töiden esittely ja fiiliskierros
Minäkuva	Kertomus minusta, nimiruno, rukouspsalmi	Abstrakti sekatekniikkamaalaus itsestä	Osallistujat saavat halutessaan kertoa itsestään ja työstään. Laulumeditaatio
Lähimmäisenrakkaus	Höyhentanssi	Ilahduttavaa taidetta muille	Toiminnallinen rukous
Ehtoollinen	Mielikuvaharjoitus	Leipäveistos aiheesta "Minä olen elämän leipä"	Osallistujat saavat halutessaan kertoa työstään. Laulumeditaatio
Jeesus – ihminen ja Jumala	Post-it aivoriihi	Installaatio	Installaatioiden esittäminen

Tarvikkeet; Suuri lasimaljakko, valkoista paperisuikaleita ja kyniä, muovailuvahaa, värikyniä, maaleja, liimaa, koristeita, asettelutavaroita, suuri pyöreä ruskea paperi (halkaisija n. 2 m) tai hiekka-alusta/ hiekkaranta tai vastaava.

Orientaatio; Asetutaan istumaan piiriin ja otetaan vieressä istuvia käsistä kiinni. Ohjaaja aloittaa tai valitsee jonkun muun, mielellään vieressään istuvan aloittamaan, niin että viimeinen vuoro on hänellä itsellään. Vuorollaan jokainen saa lausua mielessään lyhyen rukouksen omaan oloon ja työskentelyyn liittyen. Jos joku ei halua rukoilla, hän voi vain lausua mielessään ajatuksen siitä, miltä tuntuu olla tässä tänään. Vuoro vaihtuu kättä puristamalla ja etenee ringin läpi ohjaajaan. Rukous voi olla vain lyhyt kiitos tai ajatus. Kaikki istuvat koko harjoituksen ajan hiljaa paikallaan. Lopuksi ohjaaja rukoilee ääneen työpajan ja osallistujien puolesta.

Työskentely; Kaikki osallistujat saavat kirjoittaa 1-3 sanaa jotka kuvaavat Jumalaa, tai ovat heille läheisiä (kristinuskon) Jumalan nimiä (Taivaan Isä, Jahve, Minä Olen). Sanat laitetaan kauniiseen lasimaljaan keskelle hiekka-alustaa tai pyöreää suurta paperia. Harjoituksen aikana ollaan hiljaa.

Osallistujille esitellään tarvikepöytä jossa on muovailuvahaa, erilaisia piirrustustarvikkeita, maaleja, liimattavia asioita ja asettelutavaroita.

Osallistujat muotoilevat itsensä muovailuvahasta. Muovailun teoksen ei tarvitse olla näköisveistos, vaan se saa olla mitä vaan mikä kertoo itsestä. Muovailuhahmot asetetaan hiekka-alustan tai paperin reunoiille niin, että kaikilla on oma paikka, yhtä pitkä matka keskelle ja yhtä paljon tilaa.

Kaikki osallistujat saavat kuvata haluamillaan välineillä tiensä alustan reunoilta Jumalan luo keskelle niin, että jos he uskovat Jumalaan tai tuntevat Hänet tie luultavasti etenee lähelle Jumalaa, mutta jos he kokevat vielä etsivänsä tai kääntyneensä pois teos symboloi vastaavaa liikettä. Lopputulosta ei arvostella eikä kenenkään prosessia tuomita. Kaikilla on yhtä pitkä matka mutta kaikkien tie on erilainen.

Lopetus; Ohjaaja lukee Raamatun jakeen Joh. 14:2-6

Purku; Kaikki saavat kertoa omasta tiestään. Saa myös olla kertomatta.

Minä ja Jumala?

Jeesus sanoi hänelle: Minä olen tie, totuus ja elämä.

Tarvikkeet: Kynttilä, kaunis pieni liina/muu alusta, kuminauhaa, saksia, paljon erilaisia helmiä, reiällisiä kiviä ja siemeniä, pieniä esineitä joita voi ripustaa nauhaan, värikkäitä lankoja, ketjuja, riipuksia, permanent-tusseja joilla voi kirjoittaa tai piirtää puuhelmiin, liimaa, hileitä ja paljetteja, höyheniä ja muita korutarvikkeita, rukoukseen liittyvät Raamatun kohdat jaettavaksi osallistujille ja rukouksen eri kohtiin liittyvät tekstit inspiroivan rekvisiitan kanssa (kankaita, esineitä).

Orientaatio: Kuunteluharjoitus. Jakaudutaan pareihin. Yksi kerrallaan toinen parista saa kertoa vapaasti omia toiveitaan ja unelmiaan. Aikaa on kaksi minuuttia, sitten vuoro vaihtuu. Toisen tehtävä on vain kuunnella keskittyneesti, reagoimatta ja kommentoimatta. Silmät voi sulkea harjoituksen ajaksi jos haluaa. Tarkoitus on havainnollistaa, miten Jumala kuulee rukoukset niin kuin kuunteleva parikin kuuli. Ohjeistuksessa voi myös pyytää osallistujia kertomaan niitä asioita, mitä rukoilisi. Lyhyt fiiliskierros. Ohjaaja lukee Ps. 50:15 ja Room. 8:26–27 rauhallisesti ja jakaa ne paperilla ”evääksi” osallistujille

Työskentely: Työskentelyn tarkoituksena on tehdä koru, jonka helmet edustavat eri rukousaiheita. Työskentelyhuoneeseen tehdään neljä ”pistettä” joista löytyvät orientoivat tekstit kiitoshelmeen, syntien tunnustamishelmeen, Jumala helmeen ja omiin rukousaiheisiin. Tekstien on tarkoitus enemmänkin inspiroida, joten osallistujan tuotokset saavat näyttää aivan erilaisilta. Aiheissa on kuitenkin päivittäisen rukouselämän ”kulmakivet” ja siksi niitä on hyvä käyttää pohjana. Joitakin materiaaleista voidaan sijoittaa pisteisiin herättämään ajatuksia, suurimman osan voi koota keskelle huonetta esim. pöydälle tai kankaan päälle kauniisti aseteltuna. Osallistujat voi ohjeistaa ottamaan haluamansa mittaisen kuminauhan, kiertämään rauhassa kaikki pisteet ja aloittamaan sitten haluamassaan järjestyksessä oman rukouksen kokoamisen. Työskentely tapahtuu hiljaisuudessa, musiikin soidessa taustalla. Huomaa, että korun kokoaminen voi viedä ajantajun. Kerro kun aikaa on vielä puolet jäljellä.

Purku: Kokoonnutaan sytytetyn kynttilän ympärille oman korun kanssa. Korut pidetään kämmenten päällä tai muuten kaikkien nähtävillä. Osallistujat saavat halutessaan kertoa korustaan (rukouksestaan) ja ajatuksista, joita työskentely herätti. Lopuksi otetaan oma koru käteen, suljetaan silmät ja viedään hiljaisuudessa rukoukset Jumalan eteen. Jos osallistuja ei usko ja on koonnut korun esimerkiksi itsellensä tärkeistä asioista, hän voi ajatella niitä hiljaisuudessa. Ohjaaja voi sopivassa tilanteessa vakuuttaa, että Jumala kuulee myös ajatukset. ”Rukous aika saa kestää muutaman minuutin, tai jos ryhmä keskittyy hyvin, vaikka viisi. Kaikki saavat oman korun mukaan.

Rukous

Huuda minua avuksesi hädän päivänä, niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioittaman minua.

Tarvikkeet: Dixit-kortit tai muut kuvakortit, mieluiten monipuoliset kortit jotka eivät ole valokuvia ihmisistä. Suuri musta kangas, esim. lakana. Jos ryhmä on hyvin suuri yhtä lakanaa voi työstää n. 6-8 ihmistä. Akryylimaalia, monen kokoisia pieniä pensseleitä, kirjomisneuloja ja – lankaa eri väreinä, pitkä valkoinen kynttilä ja kaunis alusta sille. Tämä työskentely on mukavaa tehdä lattialla.

Orientaatio: Levitä kortit valmiiksi pöydälle tai lattialle ennen kuin osallistujat tulevat. Kaikki saavat rauhassa valita 2-3 korttia jotka kertovat jotain synnistä. Kortit saavat olla monitulkintaisia juuri sen takia, että yhdessä löydettäisiin monta näkökulmaa ja päästäisiin syvemmälle kuin ”varastaminen ja valehteleminen”. Kun kortit on valittu, kaikki saavat kertoa vuorollaan mitä löysivät. Lopuksi rukoillaan ohjaajan johdolla lyhyt alkurukous.

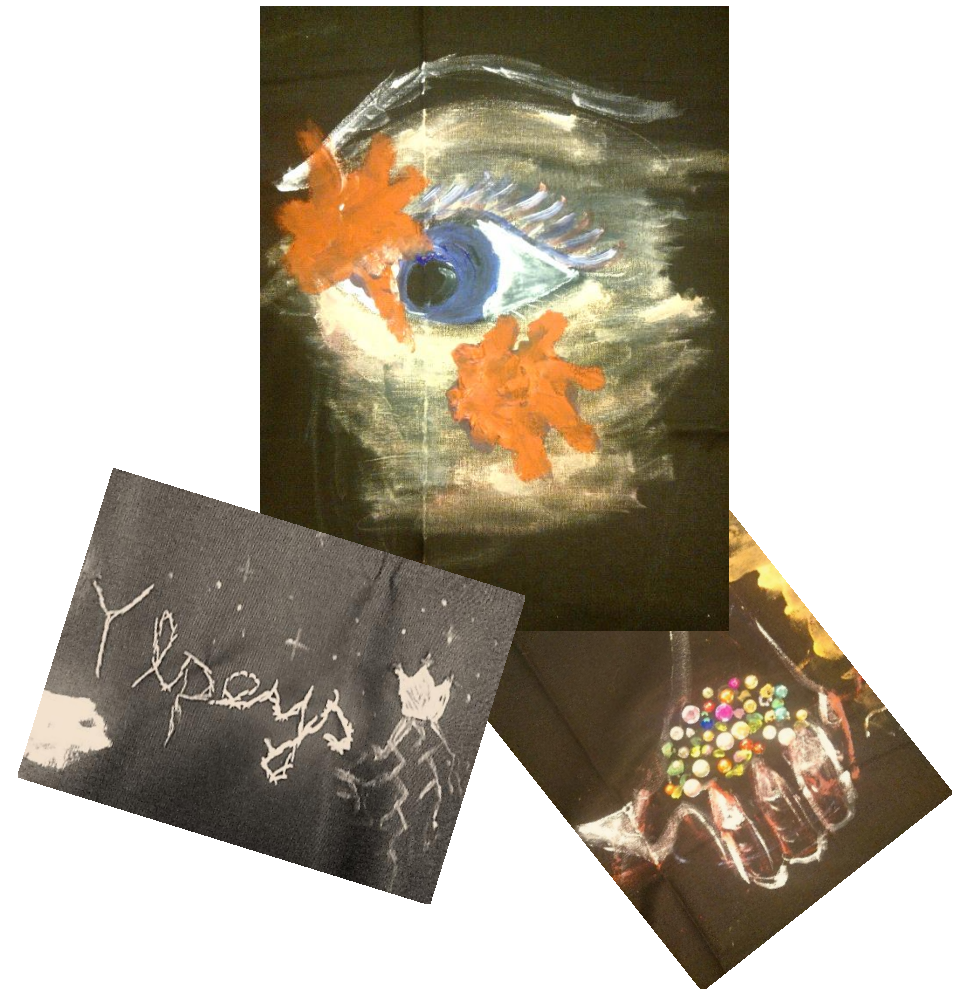
Työskentely: Keräännytään mustan kankaan ympärille. Ohjaaja kertoo vielä, että synty yhdistää kaikki ihmiset ja siksi työskentely tapahtuu yhteiselle pohjalle. Synty voi näyttää kauniilta, mutta lopulta se on pimeää ja mustaa ja peittää kaiken alle. Osallistujat voivat työskennellä joko kirjomalla tai maalaamalla tai molemmilla tekniikoilla, kuvaten omia syntejään tai syntiä yleensä lakanalle. Työskentely tehdään poikkeuksellisesti hiljaisuudessa ilman musiikkia.

Purku: Tuotosta ei pureta vielä, vaan keräännytään melko hämärässä valaistuksessa lakanan ympärille ja kuunnellaan Requiem Towerin Lux Aeterna (For a dream). Musiikin loputtua ohjaaja sytyttää kynttilän lakanan päällä ja lukee hyvin iloisella äänellä virren 91. Tehostamiseksi virsi voidaan lukea siten, että säkeistöjen viimeinen lause ”Kristus on ylös noussut” kerrataan aina yhteen ääneen kovaa.

Huomaa, että synty on teemana hyvin raskas ja synkkä. Työskentely myös pyrkii voimakkaaseen kokemukseen. On tärkeää, että viimeiseen iloiseen virteeseen saadaan vastaavasti paljon iloa ja toivoa. Syntiä voidaan käsitellä sen vaatimalla vakavuudella, kunhan muistetaan sen voittaja.

Synti

Käärme petti minut, ja minä söin.

Tarvikkeet: Syntilakana edellisestä työskentelystä, (kirje)paperia, kyniä, käytettävät Raamatun kohdat kauniisti tulostettuna, akvarellipapereita, alustat, maalarinteippiä, muovailuvahaa ja muovailuvälineitä

Orientaatio: Osallistujat ja ohjaaja asettuvat lakanan ympärille ja kaikki saavat kertoa eilisestä työskentelystään. Sitten osallistujat asettuvat istumaan lähelle toisiaan ja ohjaaja levittää kankaan niin, että se peittää heidät. Jos osallistujia on paljon, orientaatio toteutetaan pienemmissä ryhmissä vuorotellen. Kankaan alla osallistujat sulkevat silmänsä ja miettivät miltä tuntuu olla kankaan alla ja mitä se tarkoittaa. Lyhyen hiljaisuuden jälkeen ohjaaja lukee seuraavan:

”Suostukaa sovintoon Jumalan kanssa. Kristukseen, joka oli puhdas synnistä, Jumala siirsi kaikki meidän syntimme, jotta me hänessä saisimme Jumalan vanhurskauden. (2. Kor. 5:20–21). Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että antoi ainoan Poikansa, ettei yksikään joka häneen uskoo joutuisi kadotukseen, vaan saisi ikuisen elämän. (Joh. 3:16.) Niin nyt ei siis ole mitään kadotustuomiota niille, jotka Kristuksessa Jeesuksessa ovat. (Room. 8:1) Jokainen, joka on Kristuksessa, on siis uusi luomus. Vanha on kadonnut, uusi on tullut tilalle! (2. Kor. 5:17) Ihmisille se on mahdotonta, mutta ei Jumalalle; sillä Jumalalle kaikki on mahdollista. (Mark. 10:27).”

Sitten hän poistaa kankaan. Kaikille osallistujille jaetaan (kirje)paperi ja kynä ja he saavat valita itsellensä mukavan paikan ja kirjoittaa Jumalalle kirjeen kokemansa pohjalta. Tämä ”alkurukous” päätetään kun kaikki ovat valmiita. Huomioi kuitenkin, että työskentelylle pitäisi jäädä vähintään 45 min. aikaa. Ennen työskentelyä ohjaaja jakaa kaikille osallistujille aiemmin luetut Raamatun jakeet.

Työskentely: Osallistujat saavat joko maalata tai muovailu ajatuksiaan sovituksista.

Purku: Kaikki saavat halutessaan kertoa ajatuksistaan ja tuotoksestaan.

Sovitus-päivän työt sopivat hienosti esimerkiksi leirijumalanpalvelukseen esille tai alttaritauluiksi.

Sovitus

Ei kukaan pääse Isän luo muutoin, kuin minun kauttani.

Tarvikkeet: kyniä, kirjoituspaperia ja erivärisiä A6 kartonkeja, psalmi 139 kauniisti tulostettuna kaikille, erilaisia liituja ja tusseja, akvarellivärit, pensseleitä, vesikippoja, maalarinteippiä, maalausalustat.

Orientaatio: Osallistujia ohjeistetaan, että he tulevat lähestymään itseään orientaation aikana kolmesta eri kulmasta. Ensimmäinen menetelmä on sadutus. Kaikille jaetaan paperi ja kynä, osallistujat ottavat itsellensä parin. Vuorotellen osallistujat saavat seuraavan ohjeen: Kerro tarina itsestäni, tosi tai kuviteltu. Pari kirjoittaa tarinan ylös ja lukee sen kertojalle. Pari ei saa kommentoida tarinaa. lopuksi kertoja saa oman tarinansa itsellensä. Tarinan kesto saa olla korkeintaan 5 minuuttia.

Seuraavaksi osallistujat valitsevat A6-kartongin ja heitä ohjeistetaan kirjoittamaan itsestään runo aiheella: Te luulette, että olen.. Mutta olenkin.. Runoa ei näytetä kenellekään.

Alkurukouksena kaikille jaetaan psalmi 139 johon osallistujat saavat tutustua hetken ja sitten lukea sen läpi mielessään rukouksena. Osallistujat on hyvä ohjeistaa koko orientaation ajan odottamaan hiljaa uusia ohjeita jos he ovat valmiita ennen muita.

Työskentely: Osallistujat tekevät valitsemallaan tekniikalla abstraktin kuvan itsestään. Eri työvälineitä saa sekoittaa. Ajatusten herättäjänä voi käyttää halutessaan orientaation harjoituksista tulleita tuotoksia ja psalmeja. Jos osallistujat käyttävät maaleja, akvarellipaperi on teipattava kaikilta reunoiltaan kokonaan pohjaan jotta paperi suoristuu kuivuessaan.

Purku: Kaikki saavat kertoa omasta työstään ja ajatuksistaan.

Työskentely sopii hyvin siihen päivään kun oppitunneilla käsitellään identiteettiä, seurustelua ja seksuaalisuutta.

Minäkuva

Sinä olet luonut minut sisintäni myöten.

Tarvikkeet: pehmoisia valkoisia höyheniä, paljon erilaisia korttitarvikkeita, narua, saksia, paljon palikoita tai vastaavia joissa on kirjaimia, esim. Scrabble-palikat, kynttilä, kauniita pieniä kiviä

Orientaatio: Asetutaan mahdollisimman tilavasti seisaalleen. Kaikille osallistujille jaetaan höyhen. Ohjaaja pyytää osallistujia kuvittelemaan, että höyhen on hänelle rakas ihminen. Osallistujat saavat tanssittaa höyhentä hellästi musiikin ajan. Jos ajatus on osallistujista epämukava, kaikki voivat kääntää selän muita kohti aluksi. Musiikki voi olla esimerkiksi Yann Tiersenin Comptine d'un autre été, l'après-midi. Höyhenet kerätään takaisin.

Työskentely: Askarrellaan kortteja ja lappusia muun leirin iloksi. Niitä voi esimerkiksi ripustaa puihin leirin alueella, teipata kulkuväylien varrelle tai vaikka sujauttaa takin hihaan. Tehkää lähimmäiselle mukava päivä! Työskentelyn aikana saa keskustella.

Purku: Ohjaaja kokoaa kynttilän ympärille laajan sydämen pienistä kivistä tai muista koristeista. Kirjainpalikat asetellaan sydämen ympärille. Osallistujat ja ohjaaja ottavat hiljaa kirjaimia sen mukaan kenen puolesta haluavat rukoilla tai ketä haluavat ajatella ja asettavat niitä rukoiltuaan sydämen sisälle. Osallistujille voi ohjeistaa, että sydän edustaa Jumalan rakkautta ja siunausta. Kun kaikki ovat valmiita, luetaan yhdessä Herran siunaus näille ihmisille (kirjaimille).

Lähimmäisen rakkaus

Ystävän rakkaus ei koskaan petä, veli auttaa veljeä hädän hetkellä.

Tarvikkeet: kaikille osallistujille ranskanleipä (piilota leivät liinan alle!), liina, erimittaisia askartelutikkuja, liimaa, erikokoisia leikkausveitsiä, pastelliliituja

Orientaatio: Tehdään mielikuvaharjoitus. Kaikki osallistujat saavat asettua mukavasti löhöämään. Tätä varten voi varata tilaan tyynyjä ja jumppapatioita tai vastaavia alustoja. Ohjaaja pyytää osallistujia sulkemaan silmänsä ja keskittymään hetkeksi vain hengitykseensä ja rauhoittumaan. Sitten hän alkaa kuvaillen ja eläytyen kertoa erämaasta. Väsyvät askeleet, kuiva maa, kuumuus ja kova nälkä. Nälkä kasvaa kasvamistaan. Kertominen saa olla hidasta ja kestää muutaman minuutin, että osallistujat ehtivät käyttää mielikuvitustaan. Pyydä osallistujia kuvittelemaan tilanteessaan mitä he eniten haluaisivat syödä. Sitten erämaassa onkin varjoisa paikka lähteen äärellä. Ilma on miellyttävää ja pehmeää. Pöydällä on kaikki mahdollisia herkkuja. Juuri se, mitä kukakin toivoi. Miltä tuntuu ottaa ruokaa ja syödä sitä? Miltä tuntuu tuntea ruoan tuoksua? Kun osallistujat ovat saaneet herkutella, palaudutaan takaisin tähän hetkeen ja mietitään yhdessä miltä kova nälkä tuntuu ja miltä siten tuntuu, kun saakin syödä. Lopuksi pohditaan minkälaisina asioina hengellinen nälkä, aliravitsemus ja Jeesuksen tarvitseminen ilmenee (pelko, epätoivo, yksinäisyys, syyllisyys, katkeruus) ja miltä tuntuu kun nälkä on tyydytetty (rauha, ilo, halu osoittaa rakkautta). Pohditaan myös miten ehtoollinen liittyy tähän.

Alkurukous: Alkurukous: Kiitos Jeesus, että olet elämän leipä. Sinussa me saamme syntimme anteeksi, syömällä ehtoollisleipää tulemme osaksi sinun ruumistasi. Sinussa koko seurakunta koko maailmassa tulee yhdeksi, syömään samaa elämän leipää. Sinä tyydytät meidän tarpeemme rakkaudelle ja lohdutukselle Sanassasi, rukouksessa ja muiden ihmisten kautta. Annat maan kasvaa viljaa, että emme näe nälkää. Ruokit meitä Raamatulla, että kasvamme uskossa. Puhu meille henkesi kautta. Ole läsnä kun haluamme tuntea sinut syvemmin. Siunaa päivän työskentely. Amen.

Työskentely: Ohjaaja paljastaa peitettynä olleet leivät liinan alta ja antaa kaikille yhden. Leipää saa tunnustella, haistella ja maistella. Leipästä tehdään veistos aiheesta ”Minä olen elämän leipä” yllä lueteltuja välineitä käyttäen.

Purku: Luetaan kohta, jossa Jeesus asettaa ehtoollisen, Matt. 26: 26–29. Kaikki saavat kertoa teoksistaan.

Ehtoollinen

Minä olen elämän leipä

Tarvikkeet: Post-It lappuja, kyniä, muovailuvahaa, pahvilaatikoita, erilaisia esineitä, maaleja, kankaita, kaikkea mahdollista installaatioon sopivaa.

Orientaatio: Asetutaan ringiin, kaikki saavat kynän. Ohjaaja on tehnyt keskelle ison epäsäännöllisen ristin Post-It lapuista. Osallistujat ohjeistetaan kirjoittamaan lapuille Jeesuksen nimiä ja ominaisuuksia. Yhdelle lapulle voi kirjoittaa useamman sanan. Kun kaikki ovat kirjoittaneet tarpeeksi ohjaaja pyytää jokaista kertomaan yhdestä asiasta josta erityisesti pitävät Jeesuksessa tai johon liittyy jonkin muisto. Alkurukouksena ohjaaja kiittää kirjoitetuista asioista, esim.: Rakas Jeesus, kiitos että tulit ihmiseksi, kiitos että olet Vapahtaja ja veli..

Työskentely: Osallistujat rakentavat 3-4 hengen ryhmissä installaation jossa näkyy Jeesuksen ominaisuuksia. Installaatio voi sisältää mitä vain: esineitä, maalausta, hajuja, ääniä, makuja, liikettä.. Kannattaa etsiä esimerkkejä installaatiosta jos se on taidemuotona vieras ja varmistaa, että osallistujat tietävät mitä heiltä odotetaan. Installaation saa tehdä minne vaan, mutta ohjeistuksessa on syytä kertoa milloin kokoonnutaan takaisin. Työskentelyn aikana saa puhua.

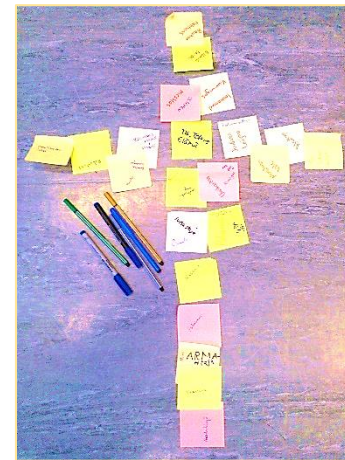
Purku: Ryhmät esittelevät työnsä ja niistä voidaan keskustella yhdessä.

Jos orientaatioon sopii, voidaan puhua myös seuraavista asioista: "Minä olen elämän leipä." "Sillä lapsi on meille syntynyt, Poika on meille annettu, jonka hartioilla on Herraus, ja hänen nimensä on; Ihmeellinen neuvonantaja, Väkevä Jumala, lankaikkinen Isä, Rauhanruhtinas." Jes.9:5. Jeesus kutsuu itseään myös nimellä, "Minä Olen", jota Jumala käyttää itsestään Vanhassa Testamentissa. Kun Jeesus sanoi olevansa "Minä Olen", hänen vangitsijansa kaatuivat maahan. "Minä olen" on olemassa olo, jossa kaikki muu oleva on kiinni. Jeesuksessa on monia vastakohtia Hänen ihmis-Jumala-luonnossaan. Niitä ovat esimerkiksi Jumalan Poika – Syntisten ystävä, Heikko – Voimakas, Karitsa – Leijona, Miekantuoja – Rauhan Ruhtinas, Haavoittuvainen – Voittamaton

Jeesus

Ihminen ja Jumala

Ihminen ihmisestä, tosi Jumala tosi Jumalasta

Rukous-teeman jaettavat tekstit

Huuda minua avuksi hädän päivänä!
Minä pelastan sinut, ja sinä kunnioitat
minua Psal. 50:51

Myös Henki auttaa meitä, jotka
olemme heikkoja. Emmehän tiedä,
miten meidän tulisi rukoilla, että
rukoilisimme oikein. Henki itse
kuitenkin puhuu meidän
puolestamme sanattomin huokauksin.
Ja hän, joka tutkii sydämet, tietää
mitä Henki tarkoittaa, sillä Henki
puhuu Jumalan tahdon mukaisesti
pyhien puolesta. Room. 8:26–27

Huuda minua avuksi hädän päivänä!
Minä pelastan sinut, ja sinä kunnioitat
minua Psal. 50:51

Myös Henki auttaa meitä, jotka
olemme heikkoja. Emmehän tiedä,
miten meidän tulisi rukoilla, että
rukoilisimme oikein. Henki itse
kuitenkin puhuu meidän
puolestamme sanattomin huokauksin.
Ja hän, joka tutkii sydämet, tietää
mitä Henki tarkoittaa, sillä Henki
puhuu Jumalan tahdon mukaisesti
pyhien puolesta. Room. 8:26–27

Huuda minua avuksi hädän päivänä!
Minä pelastan sinut, ja sinä kunnioitat
minua Psal. 50:51

Myös Henki auttaa meitä, jotka
olemme heikkoja. Emmehän tiedä,
miten meidän tulisi rukoilla, että
rukoilisimme oikein. Henki itse
kuitenkin puhuu meidän
puolestamme sanattomin huokauksin.
Ja hän, joka tutkii sydämet, tietää
mitä Henki tarkoittaa, sillä Henki
puhuu Jumalan tahdon mukaisesti
pyhien puolesta. Room. 8:26–27

Huuda minua avuksi hädän päivänä!
Minä pelastan sinut, ja sinä kunnioitat
minua Psal. 50:51

Myös Henki auttaa meitä, jotka
olemme heikkoja. Emmehän tiedä,
miten meidän tulisi rukoilla, että
rukoilisimme oikein. Henki itse
kuitenkin puhuu meidän
puolestamme sanattomin huokauksin.
Ja hän, joka tutkii sydämet, tietää
mitä Henki tarkoittaa, sillä Henki
puhuu Jumalan tahdon mukaisesti
pyhien puolesta. Room. 8:26–27

Huuda minua avuksi hädän päivänä!
Minä pelastan sinut, ja sinä kunnioitat
minua Psal. 50:51

Myös Henki auttaa meitä, jotka
olemme heikkoja. Emmehän tiedä,
miten meidän tulisi rukoilla, että
rukoilisimme oikein. Henki itse
kuitenkin puhuu meidän
puolestamme sanattomin huokauksin.
Ja hän, joka tutkii sydämet, tietää
mitä Henki tarkoittaa, sillä Henki
puhuu Jumalan tahdon mukaisesti
pyhien puolesta. Room. 8:26–27

Huuda minua avuksi hädän päivänä!
Minä pelastan sinut, ja sinä kunnioitat
minua Psal. 50:51

Myös Henki auttaa meitä, jotka
olemme heikkoja. Emmehän tiedä,
miten meidän tulisi rukoilla, että
rukoilisimme oikein. Henki itse
kuitenkin puhuu meidän
puolestamme sanattomin huokauksin.
Ja hän, joka tutkii sydämet, tietää
mitä Henki tarkoittaa, sillä Henki
puhuu Jumalan tahdon mukaisesti
pyhien puolesta. Room. 8:26–27

Rukous-teeman muut tekstit

Ylistä Herraa minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, ylistä Hänen pyhää nimeään. Ylistä Herraa minun sieluni, älä unohda mitä hyvää Hän on sinulle tehnyt. Hän antaa anteeksi kaikki syntini ja parantaa kaikki sairauteni. Hän päästää minut kuoleman otteesta ja seppelöi minut armolla ja rakkaudella. virsi 717

..saattakaa aina se, mitä tarvitsette, rukoillen, anoen ja kiittäen Jumalan tietoon. Silloin Jumalan rauha, joka ylittää kaiken ymmärryksen, varjelee teidän sydämenne ja ajatuksenne, niin että pysytte Kristuksessa Jeesuksessa. Fil 4:6-7

Herra, sinä olet valo, mutta en ole katsonut sinua.

Sinä olet tie, mutta en ole seurannut sinua.

Sinä olet totuus, mutta en ole pysynyt sinussa.

Sinä olet elämä, mutta en ole tunnustanut sitä.

Sinä olet opastajani, mutta en ole totellut sinua.

Ja kuitenkin, Herra, kun teen väärin ja turmelen elämäni, olen onneton ja syytän Sinua. Herra, anna minulle anteeksi. Tätä pyydän Jeesuksen Kristuksen, Vapahtajani tähden.

Minä Olen

Uhrkaritsa

Rakkaus

Tie, Totuus ja Elämä

Valo

Elämän Leipä

Puolustaja

Juinen

Luoja

Kuningas

Kipujen mies

Sovitus-teeman jaettavat tekstit

Suostukaa sovintoon Jumalan kanssa. Kristukseen, joka oli puhdas synnistä, Jumala siirsi kaikki meidän syntimme, jotta me hänessä saisimme Jumalan vanhurskauden. (2. Kor. 5:20–21) Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että antoi ainoan Poikansa, ettei yksikään joka häneen uskoo joutuisi kadotukseen, vaan saisi ikuisen elämän. (Joh. 3:16) Niin nyt ei siis ole mitään kadotustuomiota niille, jotka Kristuksessa Jeesuksessa ovat. (Room. 8:1) Jokainen, joka on Kristuksessa, on siis uusi luomus. Vanha on kadonnut, uusi on tullut tilalle! (2. Kor. 5:17) Ihmisille se on mahdotonta, mutta ei Jumalalle; sillä Jumalalle kaikki on mahdollista. (Mark. 10:27)

Suostukaa sovintoon Jumalan kanssa. Kristukseen, joka oli puhdas synnistä, Jumala siirsi kaikki meidän syntimme, jotta me hänessä saisimme Jumalan vanhurskauden. (2. Kor. 5:20–21) Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että antoi ainoan Poikansa, ettei yksikään joka häneen uskoo joutuisi kadotukseen, vaan saisi ikuisen elämän. (Joh. 3:16) Niin nyt ei siis ole mitään kadotustuomiota niille, jotka Kristuksessa Jeesuksessa ovat. (Room. 8:1) Jokainen, joka on Kristuksessa, on siis uusi luomus. Vanha on kadonnut, uusi on tullut tilalle! (2. Kor. 5:17) Ihmisille se on mahdotonta, mutta ei Jumalalle; sillä Jumalalle kaikki on mahdollista. (Mark. 10:27)

Suostukaa sovintoon Jumalan kanssa. Kristukseen, joka oli puhdas synnistä, Jumala siirsi kaikki meidän syntimme, jotta me hänessä saisimme Jumalan vanhurskauden. (2. Kor. 5:20–21) Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että antoi ainoan Poikansa, ettei yksikään joka häneen uskoo joutuisi kadotukseen, vaan saisi ikuisen elämän. (Joh. 3:16) Niin nyt ei siis ole mitään kadotustuomiota niille, jotka Kristuksessa Jeesuksessa ovat. Room. 8:1. Jokainen, joka on Kristuksessa, on siis uusi luomus. Vanha on kadonnut, uusi on tullut tilalle! (2. Kor. 5:17) Ihmisille se on mahdotonta, mutta ei Jumalalle; sillä Jumalalle kaikki on mahdollista. (Mark. 10:27)

Minäkuva-teeman jaettavat tekstit

Herra, sinä olet minut tutkinut, sinä tunnet minut. Missä olenkin, minne menenkin, sen sinä tiedät, jo kaukaa sinä näet aikeeni. Kuljen tai lepään, kaiken olet mitannut, perin pohjin sinä tunnet minun tekemiseni. Kielelläni ei ole yhtäkään sanaa, jota sinä, Herra, et tuntisi. Sinä suojaat minua edestä ja takaa, sinä lasket kätesi minun päälleni. Sinä tiedät kaiken. Se on ihmeellistä, siihen ei ymmärrykseni yllä. Minne voisin mennä sinun henkesi ulottuvilta, minne voisin paeta sinun edestäsi? Vaikka nousisin taivaaseen, sinä olet siellä, vaikka tekisin vuoteeni tuonelaan, sielläkin sinä olet. Vaikka nousisin lentoon aamuruskon siivin tai muuttaisin merten taa, sielläkin sinä minua ohjaat, talutat väkevällä kädelläsi. Vaikka sanoisin: "Nyt olen pimeyden kätköissä, yö peittää päivän valon" sinulle ei pimeys ole pimeää, vaan yö on sinulle kuin päivänpaiste, pimeys kuin kirkas valo. Sinä olet luonut minut sisintäni myöten, äitini kohdussa olet minut punonut. Minä olen ihme, suuri ihme, ja kiitän sinua siitä. Ihmeellisiä ovat sinun tekosi, minä tiedän sen. Minä olen saanut hahmoni näkymättömissä, muotoni kuin syvällä maan alla, mutta sinulta ei pieninkään luuni ole salassa. Sinun silmäsi näkivät minut jo idullani, sinun kirjaasi on kaikki kirjoitettu. Ennen kuin olin elänyt päivääkään, olivat kaikki päiväni jo luodut. Kuinka ylivertaisia ovatkaan sinun suunnitelmasi, Jumala, kuinka valtava onkaan niiden määrä! Jos yritän niitä laskea, niitä on enemmän kuin on hiekanjyviä. Minä lopetan, mutta tiedän: sinä olet kanssani. Tutki minut, Jumala, katso sydämeeni. Koettele minua, katso ajatuksiini. Katso, olenko vieraalla, väärällä tiellä, ja ohjaa minut ikiaikojen tielle. (Psalmi 139:1-18, 23-24)

Herra, sinä olet minut tutkinut, sinä tunnet minut. Missä olenkin, minne menenkin, sen sinä tiedät, jo kaukaa sinä näet aikeeni. Kuljen tai lepään, kaiken olet mitannut, perin pohjin sinä tunnet minun tekemiseni. Kielelläni ei ole yhtäkään sanaa, jota sinä, Herra, et tuntisi. Sinä suojaat minua edestä ja takaa, sinä lasket kätesi minun päälleni. Sinä tiedät kaiken. Se on ihmeellistä, siihen ei ymmärrykseni yllä. Minne voisin mennä sinun henkesi ulottuvilta, minne voisin paeta sinun edestäsi? Vaikka nousisin taivaaseen, sinä olet siellä, vaikka tekisin vuoteeni tuonelaan, sielläkin sinä olet. Vaikka nousisin lentoon aamuruskon siivin tai muuttaisin merten taa, sielläkin sinä minua ohjaat, talutat väkevällä kädelläsi. Vaikka sanoisin: "Nyt olen pimeyden kätköissä, yö peittää päivän valon" sinulle ei pimeys ole pimeää, vaan yö on sinulle kuin päivänpaiste, pimeys kuin kirkas valo. Sinä olet luonut minut sisintäni myöten, äitini kohdussa olet minut punonut. Minä olen ihme, suuri ihme, ja kiitän sinua siitä. Ihmeellisiä ovat sinun tekosi, minä tiedän sen. Minä olen saanut hahmoni näkymättömissä, muotoni kuin syvällä maan alla, mutta sinulta ei pieninkään luuni ole salassa. Sinun silmäsi näkivät minut jo idullani, sinun kirjaasi on kaikki kirjoitettu. Ennen kuin olin elänyt päivääkään, olivat kaikki päiväni jo luodut. Kuinka ylivertaisia ovatkaan sinun suunnitelmasi, Jumala, kuinka valtava onkaan niiden määrä! Jos yritän niitä laskea, niitä on enemmän kuin on hiekanjyviä. Minä lopetan, mutta tiedän: sinä olet kanssani. Tutki minut, Jumala, katso sydämeeni. Koettele minua, katso ajatuksiini. Katso, olenko vieraalla, väärällä tiellä, ja ohjaa minut ikiaikojen tielle. (Psalmi 139:1-18, 23-24)

Soittolistat

Minä ja Jumala?

Rajaton: Dobbin's Flowery Vale – 2006 version

JJ Heller: Grow

Chelsea Moon and the Franz Brothers: His eyes are on a Sparrow

Tom Tykwer: Cloud Atlas End Title

Taylor Davis: Brothers (Fullmetal Alchemist)

Maria Solheim: Suspicion

Taylor Davis: Song of Storms (Zelda, Ocarina of times)

Suhe live: Lähelläs turvamme on

Rickhard Jäverling: Salt hill pt.1

The Piano Guys: Michael meets Mozart

Jon Schmidt, Steven Sharp Nelson & The Piano Guys: Just the Way you are (Piano/cello cover)

Paul Cardall: Gracie's Theme

Andy McKee: Blue Liquid

Don Ross, Andy McKee: Dolphins

Rukous

Hillsong United: Oceans

Hillsong United: Scandal of Grace

TURUN AMK:N OPINNÄYTETYÖ Kati Förbom

Uuden sukupolven soundi: Sanoinkuvaamaton

Taylor Davis: Dearly Beloved (Kingdom Hearts)

Uuden sukupolven soundi: Immanuel

All Sons and Daughters: Wake Up

Greg Haines: With Everything That Breathes

Jean-Yves Thibaudet: Liz on Top of the World

Shane & Shane: Our God is greater

Piano Tribute Players: Shake it off

Synti

Requiem Tower: Lux Aeterna (For a Dream)

Sovitus

Taylor Davis: Now we are free

Suhe: Valo

Qi: Phildel

Casting Crowns: Joyful, joyful

News Boys: I am free

News Boys: God's not dead

Rend Collective: Build Your Kingdom Here

Rend Collective: My Lighthouse

Phil Wickham: The Ascension

Phil Wickham: Holy Night

Piano Tribute Players: Glory

Bart Millard: Grace that is Greater

Matt Redman: Blessed be your name

Studio Musicians: He is Exalted

Stewe Green: Here I am

Sixpence None The Richer, Bebo Norman: Beautiful Scandalous Night

Minäkuva

Rajaton: Butterfly

Maria Solheim: Hidingplace

Maria Solheim: Hidden poetry

Maria Solheim: Kingdom

Yann Tiersen: Le Moulin

Yann Tiersen: Sur le fil

Rajaton: Snow

Rajaton: Onni

Anime Kei: Fear Not This Night

Nostromo Pilots: FullMetal Alchemist – Brothers

RMaster: Wild Arms – Opening

Guitar masters: Country Girl (Shake it for me)

Tyle Ward, Alex Goot: Firework

Jasmine Thompson: Titanium

Jasmine Thompson: Rather Be

Juha Tapio: Haaveilija

Lähimmäisen rakkaus

Alexi Blue: Happy

The Complete Movie Soundtrack Collection:
Misirlou

Chris Rice: Other side of the Radio

Chris Rice: Smile Rend Collective: You Art My Vision

Rend Collective: Joy

Kalle Lindroth: TilkkutäkkiOlavi Uusivirta: Tuu mun vaimoksein

Pepe Johansson: Siunaa koko maailmaa

Kalle Lindroth: Aamulaulu

kls.: Kiitän Luojaani Sinusta

Chelsea Moon & Uncle Daddy: 'Tis so sweet to trust in Jesus

Chelsea Moon & Uncle Daddy: Come thou fount

Chelsea Moon & Uncle Daddy: Jesus my Lord and Savior is

Jamie Grace, TobyMac: Hold me

Sojourn: My Maker and My King

TobyMac: Me without You

Ehtoollinen

Samuli Edelman: Sinä Jeesus ymmärrät parhaiten

Samuli Edelman: Ken tahtoo käydä Herran askelissa

Chris Rice: My Cathedral

Samuli Edelman: Käy yrttitarhasta polku

Samuli Edelman: Tule kanssani Herra Jeesus

Samuli Edelman: Kosketa minua Henki

Gospel Covertajat: Tiellä Jerusalemiin 2, Ehtoollinen

Gospel Covertajat: Perjantai

Jippu: Saviruukku

Newland: Jumala vailla vertaa

Newland: Suurutes äärellä

Newland: Ikuisesti

Hillsong United: Lead me to the Cross

Hillsong United: Mercy Mercy

Casting Crowns: Jesus at your feet

Casting Crowns: Face down

Kirjasuosituksia:

Taiteellisia ja toiminnallisia menetelmiä, jotka ovat inspiroineet tätäkin opasta, löytyy seuraavista kirjoista

Mikko Aalto: Ryppäästä ryhmäksi

Outi Linnossuo ja Merja Hyyppönen: Intohimosalaatti, Hyvä, paha ja hauska, Zip Zap ja Boing

Johanna Krappe, Terttu Parkkinen ja Eeva Sinisalo-Juha: Tavarat taskuissa. Nuorten ryhmänohjauksen taidelähtöisiä menetelmiä.

Aulikki Mäkinen: Lattiakuvat 1-3

Liisa Karlsson: Sadutus